

Na obálce byla použita mapa z *Atlasu nářečí českého jazyka – nominativ singuláru feminin*
(Ireinová, Martina; Voženílek, Vít a kol.), Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2023, s. 42.

Tato kniha byla vydána s podporou Akademie věd České republiky.
ISBN 978-80-86420-99-8

**Slovanské dialekty
v době digitálních technologií**

Nářeční prameny a jejich současné zpracování

Slavic Dialects in the Age of Digital Technologies

Dialect Sources and Their Current Processing

19.2
paula'ta
[.] tāt'nek

11.5
tchān
panta'ta

12.4
d. latine
* tchān

(tchān ingrofōr
53.2
panta'tik

53.5

52.1
dēda
[tchān]

52.4 tchān
panta'tik

panta't
53.14

tchān
ingrofōr
52.7

tāt'nek
54.3

tchān
54.1

dēdo'rek
tchān
54.4

tāt'nek
dēdek
dēdowō
54.7

panta'tik
57.1

možny tāt'
dēdo'rek
57.8

Slovanské dialekty v době digitálních technologií

Nářeční prameny a jejich současné zpracování

Editoři:
Miroslaw Jankowiak, Michal Vašíček

Slovanský ústav Akademie věd ČR, v. v. i.
Praha 2025

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Slovanské dialekty v době digitálních technologií : nářeční prameny a jejich současné zpracování = Slavic dialects in the age of digital technologies : dialect sources and their current processing / editoři: Mirosław Jankowiak, Michał Waśiłek. -- Vydání první. -- Praha : Slovanský ústav Akademie věd ČR, v.v.i., 2025. -- 350 stran

Částečně běloruský, bulharský, anglický, makedonský, polský, rusínský, slovenský a ukrajinský text, anglická resumé

Obsahuje bibliografii, bibliografické odkazy a rejstřík

ISBN 978-80-86420-99-8 (vázáno)

* 811.16 * 81'282 * 81'28 * 004-027.22 * 004.8 * 81'322.2 * 004.652:81'374 * (048.8:082)

– slovanské jazyky

– dialekty

– dialektologie -- 21. století

– digitální technologie

– umělá inteligence

– geografická lingvistika

– areálová lingvistika

– jazykové korpusy

– lexikografie

– lexikální databáze

– kolektivní monografie

811.16 - Slovanské jazyky [11]

Vědečtí recenzenti:

Prof. dr hab. Michał Głuszkowski

Doc. Mgr. Gabriela Múcsková, Ph.D.

© Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., 2025

ISBN 978-80-86420-99-8

Obsah

Úvodní slovo (editoři)	11
------------------------------	----

I.

SOUČASNÁ LINGVOGEOGRAFIE A AREÁLOVÁ LINGVISTIKA – TVORBA JAZYKOVÝCH MAP A ATLASŮ, INTERAKTIVNÍ NÁŘEČNÍ MAPY

Martina Ireinová, Vít Voženílek, Jakub Koníček, Šimon Temer (Brno – Olomouc), <i>Nové atlasové zpracování českého nářečního materiálu</i>	15
†Sergej Skorvid (Olomouc), <i>O mezinárodním projektu vytvoření webové mapy českých krajaňských komunit ve světě</i>	31
Tadeusz Lewaszkiewicz (Poznań), <i>Dolnołużycki materiał dialektalny z okolic Mużakowa w świetle Atlasu językowego Śląska Alfreda Zaręby</i>	45
Katarzyna Konczewska (Kraków), <i>Historyczny materiał gwarowy jako narzędzie do badań przejściowych stref kontaktowych pogranicza bałtycko-słowiańskiego</i>	55
Jozef Bilský (Košice), <i>Exaktné a kartografické vyjadrenie miery pádového synkretizmu</i>	69
Маргарита Котева (София), <i>Българската интерактивна лингвогеография</i>	85
Томаш Калинич (Прага), <i>Пілотний проєкт інтерактивного атласа русинських діалектів</i>	97

II.

NÁŘEČNÍ KORPUSY TEXTOVÉ I MLUVENÉ, FONETICKÝ, GRAMATICKÝ A LEXIKÁLNÍ VÝZKUM NA JEJICH ZÁKLADĚ

Helena Grochola-Szczepanek (Kraków), <i>Tworzenie korpusu gwarowego a problem nienormatywności danych mówionych</i>	107
--	-----

Jerzy Sierociuk (Poznań), <i>Możliwości gwarowej leksykografii w świetle badań korpusowych</i>	123
Anastasiia Ryko (Tartu), <i>Corpus of the Russian Dialect Spoken in Khislavichi District: Collection of Spoken Texts and Recordings</i>	137
Hana Goláňová (Hradec Králové), <i>Nářeční korpus DIALEKT, aplikace Mapka a další nástroje pro veřejnost</i>	153

III.

NÁŘEČNÍ LEXIKOGRAFIE V SOUČASNÉ DOBĚ, SLOVNÍKOVÉ DATABÁZE A ELEKTRONICKÉ SLOVNÍKY

Justyna Kobus (Poznań), <i>Leksyka rzadka w wielkopolskich słownikach regionalnych</i>	167
Siniša Habijanec (Bratislava), <i>Označovanie pozičného variantu fonémy j v Slovníku slovenských nářečí</i>	179
Тетяна Ястремська (Львів), <i>Концепти верх і низ: пошук лексикографічної моделі</i>	191
Наталія Коваленко (Кам'янець-Подільський), <i>Інформативність автокоментування носіїв говірок у дослідженні фразеологізмів</i>	205
Michal Vašíček (Praha), <i>Lexikální databáze jihokarpatských nářečí z materiálů Ivana Paňkvyče – vznik a perspektivy</i>	217

IV.

DIALEKTY A MENŠINOVÉ JAZYKY NA INTERNETU – MOŽNOSTI JEJICH VÝZKUMU, POPULARIZACE A REVITALIZACE

Irena Bogoczová (Ostrava), <i>Internet jako prostředek popularizace dialektu – dialekt jako prostředek popularizace regionu (Těšínského Slezska)</i>	229
Vratislav Karpíšek (Praha), <i>Preserving and developing the Podlachian language in the Internet environment: A study of language use and strategies</i>	241
Інэса Кур'ян (Лодзь), <i>Лёс беларускіх гаворак ў праекцыі на класіфікацыю Зянона Клемянсевіча, адукацыйны працэс ды лічбавізацыю</i>	257

V.

**DIGITÁLNÍ ZDROJE NÁŘEČNÍCH MATERIÁLŮ
JEDNOTLIVÝCH NÁRODNÍCH VÝZKUMNÝCH CENTER**

Соња Миленковска, Ангелина Панчевска, Давор Јанкулоски (Скопје), *Дигитална обработка на македонскиот дијалектен материјал во Истражувачкиот центар за ареална лингвистика „Божидар Видоески“ при МАНУ* 273

Snežana Petrović, Ana Španović, Mirjana Petrović-Savić, Lenka Bajčetić (Beograd), *Serbian dialects in the digital age: present and future practices* 283

VI.

**NOVÉ METODY V DIALEKTOLOGII – VYUŽITÍ
UMĚLÉ INTELIGENCE A STROJOVÉHO UČENÍ**

Marta Šimečková, Martin Karafiát, Oldřich Plchot (Brno), *Using machine learning for automatic dialect detection. New methods in Czech dialectology* 297

Literatura 309

Abstrakty – Abstracts 335

Jmenný rejstřík 345

EXAKTNÉ A KARTOGRAFICKÉ VYJADRENIE MIERY PÁDOVÉHO SYNKRETIZMU¹

1. Úvod

Dnešný globálny svet sa vyznačuje interdisciplinaritou, ktorá zasahuje do všetkých oblastí života, a teda aj do vedeckého bádania. Z toho dôvodu si myslíme, že je prínosné, ba až žiaduce, aby jednotlivé vedné odbory medzi sebou spolupracovali, a tak vzájomne aplikovali metodiku a poznatky naprieč vedeckými disciplínami. Týmto smerom sa vydávame aj my v tomto príspevku, v ktorom vnášame matematické a geografické (prírodovedné) metódy do lingvistiky ako humanitnej vedy.

2. Teoretické východiská

2.1 Základné pojmy

V jednotlivých paradigmách existujú totožné gramatické morfémy, ktoré vznikli unifikáciou, teda zjednotením jednotlivých pádových prípon, a to v súlade princípom analógie² ako ikonicko-symbolickým princípom. J. Dolník (2013: 50–51) uvádza, že analógia tvorí základ pravidelnosti v jazyku a je dôležitým prostriedkom jazykových inovácií.³ K tejto unifikácii dochádza jednak v rámci jednej paradigmy⁴ (vtedy hovoríme o vnútroparadigmatickom vyrovnávaní), jednak medzi jednotlivý-

-
- 1 Príspevok je výstupom z grantovej úlohy projektu VEGA Dynamické procesy v súčasnej jazykovednej slavistike V. (Kapitoly z výskumu slovenčiny, poľštiny, rušiny a ukrajinčiny) č. 1/0225/23 (2023–2025).
 - 2 Z pohľadu J. Dolníka (2013: 49) pri analogickom usudzovaní sa napodobňuje istá predloha, pričom sa podľa J. Sabola (2007: 45) u nej dominantne uplatňuje ikonicko-symbolický princíp.
 - 3 Podľa M. Sokolovej (1995: 7) na princípe opakovateľnosti v jazyku sú založené aj všetky segmentácie slovných tvarov.
 - 4 Napr. G sg. *xlapa* : A sg. *xlap* > *xlapa* (G i A sg.).

mi paradigmami navzájom⁵ (v tomto prípade hovoríme o medziparadigmatickom vyrovnávaní). Výsledkom vnútroparadigmatického a medziparadigmatického vyrovnávania je pádový synkretizmus, čím sa deklinačný systém jazyka stáva jednoduchší.

Vo vývine slovenskej morfológie i v jej súčasnom systéme sa uplatňuje silná tendencia k jednotnej podobe tvarotvorného základu. Odstraňujú sa rozličné variácie bázy, najmä jej zakončenie. Táto základná vývinová tendencia slovenskej morfológie je po celé obdobie vývinu slovenčiny podporovaná všeobecne platným faktorom – tvarovou analógiou (Dvonč 1984: 47). Tá podľa J. Černého (1998: 23) spočíva v tendencii odstraňovať gramatické nepravidelnosti. Ako vidno, pádový synkretizmus predstavuje obsiahlejší pojem ako paradigmatické vyrovnávanie relačných morfém. Hybnou silou paradigmatického vyrovnávania gramatických morfém je vyššie spomenutý všeobecnolingvistický princíp analógie, vďaka ktorému v priebehu morfológického vývinu vznikajú synkretické dvojice, resp. trojice. S touto tvarovou analógiou súvisí aj odstraňovanie anomálií v podobe starých alternácií zdedených zo skoršieho obdobia vývinu jazyka, a teda tendencia po jednotnej tvaroslovnej báze.⁶ P. Caha (2016: 1800–1801) rozumie pod pojmom synkretizmus taký jav, keď sú rôzne gramatické významy vyjadrené rovnakou formou.⁷ Zároveň upresňuje, že niektoré prístupy k synkretizmu rozlišujú prípady, kedy je formálna (výrazová) zhoda výsledkom náhody (vtedy hovoríme o homonymii⁸) a kedy ide o vzťah systematický. Takto chápeme pádový synkretizmus aj my, teda homonymiu do tohto pojmu nezahŕňame. Pádový synkretizmus nevnímame staticky ako nemeniaci sa výsledok, ale ako dynamický (neukončený) proces, ktorý sa v danom momente nachádza v istom štádiu jazykového vývinu.

2.2 Výskumné metódy

Problematicu pádového synkretizmu sme analyzovali v našej dizertačnej práci *Pádový synkretizmus vo východoslovenských nárečiach* (2019), a to na pozadí vývinu substantívnej deklinácie v dialektoch východoslovenského makroareálu. Vedeckú klasifikáciu slovenských dialektov (predovšetkým na základe zvukovej roviny)

5 Napr. D sg. *xlapu* : D sg. *synovi* > *xlapovi*, *sinovi* (D sg.).

6 Stav po palatalizácii velár spôsobený zmenami v hláskoslovnej rovine vyvolal anomálie v paradigmatických štruktúrach. V dôsledku týchto anomálií vznikol tlak vnútroparadigmatickej analógie. Pod jej tlakom sa pôvodné korene slov zmenené palatalizáciou do foriem *o ruce* analogicky prispôbili a nadobudli pôvodnú podobu *o ruke* (Žigo 2011: 19 – 20). Podľa M. Chochola (2019: 121) vo výskumoch z polovice 20. storočia v nárečiach východnej časti Zemplína v D a v L sg. prevládali tvary *rukoj*, *nohoj* oproti formám *ruce*, *nože*. Vidíme, že expanzia tejto maskulinnej relačnej morfémy k femininám spôsobila zánik starej alternácie *k* > *c*, resp. *h* > *ž*, čím došlo k odstráneniu variácie bázy.

7 Pre češtinu sa uvádzajú príklady D a L sg. *ve stroji*, *ke stroji* a *k ženě*, *v ženě*.

8 Pre češtinu sa uvádza príklad *muži* – *s muži* v N a v I pl.

ponúka J. Štolc (1994) či *Atlas slovenského jazyka. 1* (1968). My východoslovenské dialekty klasifikujeme podľa R. Krajčoviča (1988). V prípade rozdielnej miery pádového synkretizmu nárečové areály rozdelujeme do menších celkov⁹ – buď podľa už existujúceho členenia,¹⁰ alebo ponúkame vlastné delenie,¹¹ ktoré vyplýva z areálovej distribúcie morfológických javov.

Pri skúmaní lingvistickej stavby nárečí sa slovenská dialektológia opiera o základné pojmy a princípy stále aktuálnej jazykovednej metodológie (Krajčovič 1988; Palkovič 1981). Vzhľadom na náš predmet výskumu ide o parciálnu,¹² kontrastívnu¹³ a hlavne diachrónnu¹⁴ vedeckú charakteristiku. V článku sa metodologicky opierame aj o prácu J. Dudášovej-Kriššákovskej (2008), ktorá ako hlavné metódy jazykového bádania aplikuje synchronno-diachrónnu analýzu,¹⁵ konfrontačný opis, komparatívnu metódu a v neposlednom rade aj metódu pomernej (relatívnej) chronológie,¹⁶ pretože pri popise jednotlivých procesov pádového synkretizmu je dôležité určiť postupný (chronologický) priebeh vývinu slovných tvarov. Pri fonetickej transkripcii nárečových tvarov používame odborný prepis podľa R. Krajčoviča (1988: 191). V oblasti geolingvistického výskumu vychádzame z monografií I. Ripku (2002; 2023) či z P. Žiga (2011).

3. Inovatívne vyjadrenie miery pádového synkretizmu

Vyššie predstavené (**kvalitatívne**) **metódy umožňujú slovnú deskripciu**, v ktorých nárečiach, gramatických číslach či rodoch je miera pádového synkretizmu vyššia,

9 Pozri obrázok č. 1.

10 Zemplínske nárečia detailnejšie klasifikujeme podľa M. Semjanovej (1980), sotácke v súlade s V. Kováčovou (2010) a v rámci užších nárečí vymedzujeme osobitnú oblasť okolo Jenkoviec na základe výskumov F. Ruščáka (2004).

11 V prípade našich rodných severošarišských nárečí, ktoré sme rozčlenili na základe rozdielnej deklinácie predovšetkým v pluráli.

12 Parciálna charakteristika je taká, kde je skúmaná jedna jazyková rovina (Krajčovič 1988: 194), v našom prípade morfológická.

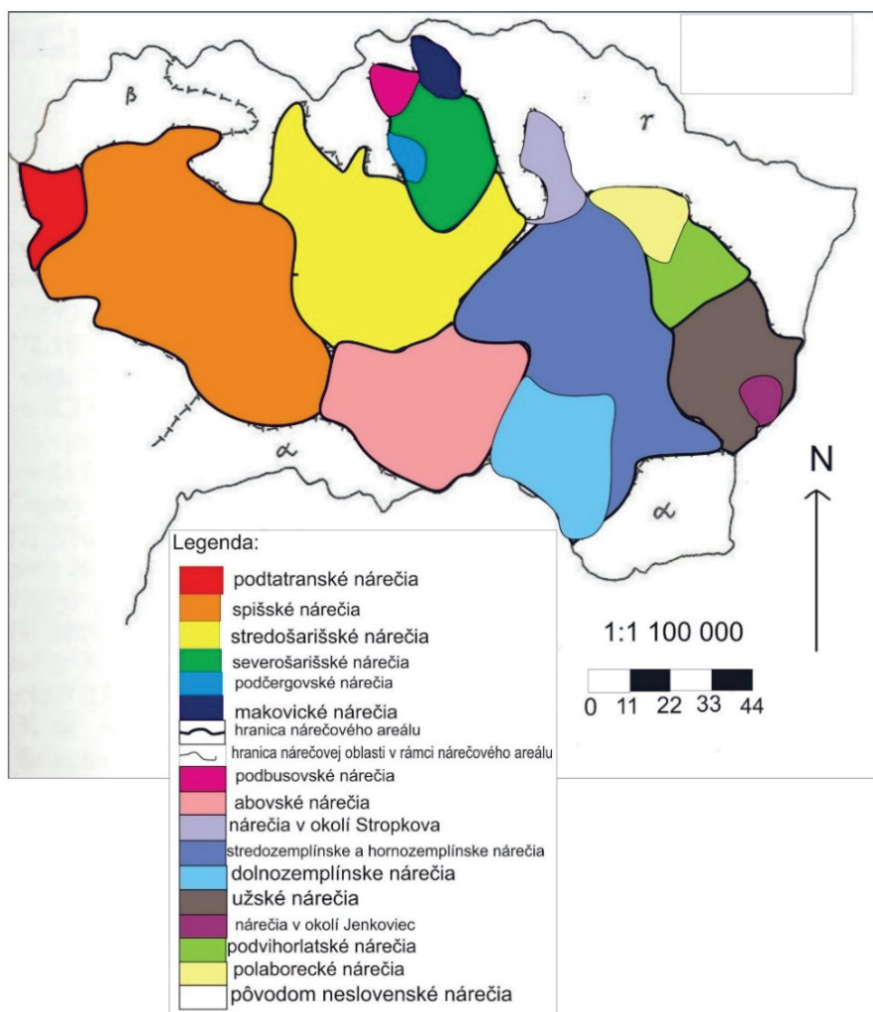
13 Ide o opis odlišností medzi nárečiami (tamže).

14 Predmetom diachróнной charakteristiky je predovšetkým vývin jazykovej stavby nárečí v časovom úseku, ktorý súčasnému stavu predchádzal. Pozornosť sa pri takejto charakteristike sústreďuje na štruktúrne zmeny systému a jeho komponentov, na ich motiváciu, na nové funkcie výsledkov zmien, na nové napätia, resp. rozpornosti medzi komponentmi inovovaného systému alebo jeho štruktúry (tamže).

15 Táto metóda J. Dudášovej-Kriššákovskej (2016: 35) pri výskume goralských nárečí umožňuje oddeliť javy geneticky poľské od javov, ktoré boli motivované vonkajším vplyvom slovenských nárečí. Nám tento postup podobne umožní odlíšiť javy geneticky slovenské od javov, ktoré sa na slovenský jazykový základ navrstvili vonkajším vplyvom iných nárečí – v prípade východoslovenského makroareálu ide o poľské a rusínske nárečia.

16 Tento postup pomáha diferencovať javy staršie od mladších (Dudášová-Kriššáková 2016: 35–36), čo je pri procese pádového synkretizmu z diachróneho pohľadu dôležité.

Územné členenie východoslovenských nárečí

Podkladová mapa: R. Krajčovič (1988, s. 317)

Podľa: V. Kováčová (2010), R. Krajčovič (1988), F. Ruščák (2004), M. Semjanová (1980)

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok č. 1: areálová distribúcia morfológických javov so zreteľom na vývin substantívnej deklinácie¹⁷ Zdroj: Bilský (2019: 220)

kde je nižšia a kde je **približne** rovnaká. Takýto opis môže do veľkej miery objektívne vyjadrovať skutočnosť, ale pri akokoľvek detailnej analýze **sa nedá vyhnúť subjektívnemu hodnoteniu** tohto kvalitatívneho javu (pádového synkretizmu) a už vôbec sa na základe týchto metód nedá vytvoriť nárečová mapa, zobrazujúca mieru pádového synkretizmu. To považujeme za vážnejší nedostatok, pretože ide o nenaplnenie jedného z hlavných cieľov dialektológie – „opísať alebo charakterizovať jazykovú stavbu nárečí v priestore“ (Krajčovič 1988: 201).¹⁷

Pre naplnenie tohto cieľa vyvstáva otázka – **ako a podľa čoho zobraziť mieru pádového synkretizmu do nárečových máp** – podobne ako napríklad hustotu zaľudnenia¹⁸ v okresoch, mieru nezamestnanosti v regiónoch či iné humánnogeo-grafické ukazovatele? V geografii sa tieto ukazovatele zobrazujú podľa nameraných dát na základe matematických výpočtov.¹⁹ Takže predtým, ako si odpovieme na prvú otázku, musíme vyriešiť druhý rébus – **ako matematicky vypočítať mieru pádového synkretizmu?**

3.1 Exaktné vyjadrenie miery pádového synkretizmu

Slovo exaktný *KSSJ* (2003: 156) definuje ako „založený na mat. metódach, zistených faktoch, presný“. Tento pojem uplatňujeme preto, že nižšie uvádzame spôsob, ako číselne, matematicky, teda na základe presných výpočtov uchopiť problematiku stanovenia miery pádového synkretizmu. Konkrétne príklady uvádzame z východoslovenských nárečí.

17 Krajčovičovo (1988) delenie nárečí je prevažne založené na fonologicko-morfologických odlišnostiach medzi nimi. Pri detailnej deskripcii synchronného stavu substantívnej deklinácie východoslovenských nárečí sa nám toto členenie pre našu tému práce javilo ako nepostačujúce, a preto sme siahli po detailnejších členeniach východoslovenských nárečí – či už podľa existujúcej vyššie spomenutej odbornej literatúry alebo sme vyčlenili vlastné územia. Vzhľadom na limitovaný rozsah tohto príspevku a jeho cieľ detailne neuvádzame všetky diferenciačné črty dialektov substantívnej deklinácie východoslovenského makroareálu – podrobne pozri J. Bilského (2019), prípadne izomorfy substantívnej deklinácie u J. Štolca (1981). Poznávame, že aj P. Žigo (2012, 2013, 2017) upozorňuje na to, že pri pohľade na synchronný stav len substantívnej deklinácie slovanských nárečí sa vplyvom týchto izomorfov stierajú administratívne hranice medzi slovanskými štátmi.

18 Porovnaj napríklad mapu hustoty zaľudnenia podľa okresov Slovenska z posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 na https://sk.wikipedia.org/wiki/Demografia_Slovenska [cit. 2023-12-05].

19 Napríklad hustota zaľudnenia ako počet obyvateľov na km², miera nezamestnanosti ako počet nezamestnaných na počet ekonomicky aktívnych obyvateľov v regióne a pod.

pád	pôvodný tvar	súčasný tvar	H
N	domъ	dum	0
G	domu	domu	0
D	domovi	domu	1
A	domъ	dom	0
V	domu	(domu)	0
L	domu	dome	1
I	domъмъ	domem	0
ΣH			2
ICS			29

Tabuľka č. 1: ICS v sg. u-km. v severošarišských nárečiach
Podľa: Buffa (1953), Krajčovič (1988), Štolc (1978; 1981)

V tabuľke č. 1 uvádzame (zľava): kázus, potom pôvodný (psl.) tvar, ďalej súčasnú formu v (severošarišských) nárečiach a nakoniec hodnotu H. Pri súčasnom tvare **tučným písmom** zvyrazňujeme **nepôvodné relačné morfémy**. Hodnota H vyjadruje absolútny počet paradigmatických vyrovnávaní gramatických morfémy. Inak povedané – hodnota H vyjadruje, koľkokrát daná relačná morféma prešla procesom analogického vyrovnávania. Formy v N, G, A, V a I sú pôvodné, resp. podľa hli len hláskoslovným zmenám, preto sa im prideli hodnota H na úrovni 0. D je nepôvodný. Vyrovnal sa s D sg. o-km. (dubu²⁰ : domovi > dubu, domu), teda analogickým vyrovnávaním morféma -u v tomto prípade prešla raz, preto sa jej prideli hodnota H na úrovni 1. Podobne aj v L – (o) dube : (o) domu > (o) dube, (o) dome.

Symbol ΣH predstavuje sumu (súčet) hodnôt H. V uvedenom príklade ide o tento počet: 0 (N) + 0 (G) + 1 (D) + 0 (A) + 0 (V) + 1 (L) + 0 (I) = 2. ICS je index pádového synkretizmu, kde *I* je index, *C* je kázus (casus) a *S* je synkretizmus. ICS vyjadruje mieru pádového synkretizmu v danej (sg. alebo pl.) paradigme. Vypočítava sa podľa tohto vzorca: $ICS = (\Sigma H) * C^{-1} * 100$

ΣH sme spomenuli vyššie, *C* je v tomto vzorci počet pádov v paradigme (v prípade východoslovenských nárečí 7) a 100 je konštanta, aby pri výpočtoch nevychádzali drobné desatinné čísla. Ak do tohto vzorca dosadíme údaje z tabuľky č. 1, dostaneme výsledok ICS na úrovni 29. Vzhľadom na to, že je to index, ide o bezrozmerné číslo, a preto sa žiadne merné jednotky neuvádzajú. K tomu výsledku sme dospeli nasledujúcim postupom:

20 Tvar uvádzame zo starej slovenčiny (po rozpade psl. jazykovej jednoty).

$$\begin{aligned} \text{ICS} &= (\Sigma H) \cdot C^{-1} \cdot 100 \\ \text{ICS} &= (0 + 0 + 1 + 0 + 0 + 1 + 0) \cdot 7^{-1} \cdot 100 \\ \text{ICS} &= 2 \cdot 7^{-1} \cdot 100 \\ \text{ICS} &= 29 \end{aligned}$$

Na základe tohto výpočtu môžeme povedať, že miera pádového synkretizmu v sg. paradigme pôv. (v súčasnosti neživotných) u-km. je v skupine severošarišských nárečí²¹ na úrovni 29. Toto číslo nám samo o sebe zatiaľ nehovorí, či je to veľa alebo málo. To sa nám ukáže v kontexte výpočtov všetkých pôvodných psl. kmeňov v sg. i v pl. v rámci konkrétnej skupiny nárečí (v našom prípade východoslovenských) alebo jazykov.

Ďalej si ukážme z diachrónneho hľadiska zložitejší prípad. Ide o sg. paradigmu *sin* na príklade severošarišských nárečí.

pád	pôvodný tvar	súčasný tvar	H
N	synъ	sin	0
G	synu	sina	1
D	synovi	sínovi	0
A	synъ	sina	2
V	synu	sinu	0
L	synu	sínovi	1
I	synътъ	sinem	0
ΣH			4
ICS			57

Tabuľka č. 2: ICS v sg. u-km. v severošarišských nárečiach
Podľa: Buffa (1953), Krajčovič (1988), Štolc (1978; 1981)

V tabuľke č. 2 vidíme, že pôvodný je N, D, V a I. G má hodnotu H na úrovni 1, lebo sa vyrovnal s G o-km. (*xlopa* : *synu* > *xlopa*, *sina*). Potom morféma *-a* ďalej prenikla do A (*sina* : *sin* > *sina*, *sina*). Ako vidíme, morféma *-a* najprv (raz,

21 Poznnamenávame, že na základe jedného reprezentanta kmeňovej paradigmy nemožno zovšeobecniť výsledok pre celú triedu pôvodných jednotiek z daného psl. kmeňa. Vzhľadom na limitovaný rozsah tohto článku tu neberieme do úvahy všetky variantné prípony u-km. v sg., ale v našej dizertácii (Bilský 2019) podrobne analyzujeme každú paradigmu, zohľadňujúc všetky synchronne variantné gramatické morfémy daného nárečia, rovnako tam berieme do úvahy aj prípady, keď sa z pôvodného psl. kmeňa jednotky prerozdělili do viacerých v súčasnosti rôznych paradigmat – tento proces prestavby pôvodného deklináčného systému založenom na kmeňovom princípe na systém vzorov založenom na rozdieloch v gramatickom rode v slovenčine znázorňuje P. Žigo (2011: 63). Inak povedané – pre každý variantný podtyp v rámci synchronnej nárečovej paradigmy je potrebné stanoviť samostatný výpočet ISC, čím sa vo výpočtoch reflektuje deklináčna variantnosť jednotlivých paradigmat, prípadne ich prechod od kmeňov k vzorom.

prvýkrát) prenikla z G o-km. do G u-km. a potom ešte raz (druhýkrát) z G u-km. do A u-km., teda analogickým vyrovnávaním (či už medziparadigmatickým alebo vnútroparadigmatickým) prešla dvakrát, preto má v A hodnotu H na úrovni 2. L sa vyrovnal podľa D, preto je tam H na úrovni 1. Po dosadení údajov do vzorca nám vyjde výsledok, že miera pádového synkretizmu v sg. paradigme pôv. (v súčasnosti životných) u-km. je v skupine severošarišských nárečí na úrovni 57.

V treťom prípade predstavujeme zložitejšie analogické vyrovnávania relačných morféme medzi paradigmami a potom aj v rámci jednej paradigmy a v rámci jedného gramatického čísla.

pád	pôvodný tvar	súčasný tvar	H
N	oračъ	orač	0
G	orača	orača	0
D	oraču	oračovi	2
A	oračъ	orača	1
V	oraču	oraču	0
L	orači	oračovi	3
I	oračemъ	oračem	0
Σ H			6
ICS			86

Tabuľka č. 3: ICS v sg. jo-km. v severošarišských nárečiach
Podľa: Buffa (1953), Krajčovič (1988), Štolc (1978; 1981)

Ako vidno v tabuľke č. 3, v sg. sú pôv. formy v N, G, V a v I. A sa vyrovnal podľa G, teda v rámci jednej paradigmy v jednom gramatickom čísle, preto je hodnota H na úrovni 1. Morféma *-ovi* prešla procesom analogických vyrovnávaní viackrát, preto má hodnotu H v D a v L vyššiu ako 1. Prípona *-ovi* prvýkrát prenikla z D u-km. do D o-km. (*sinovi* : *xlopu* > *sinovi*, *xlopovi*). Odtiaľ prešla do D sg. jo-km.²² (*xlopovi* : *oraču* > *xlopovi*, *oračovi*). Gramatická morféma *-ovi* (kým prenikla do D sg. jo-km., z u-km. cez o-km.) prešla procesom paradigmatického vyrovnávania dvakrát, preto má v D sg. hodnotu H na úrovni 2. Z D potom prenikla do L (teda prešla procesom analogického vyrovnávania po tretíkrát), z toho dôvodu má v L sg.

22 Z historickej paradigmatiky je známe, že najprv sa (v slovenčine) skrížili u-km. s o-km. (ako tvrdé vzory) až potom nastalo zblížovanie starších mäkkých a tvrdých vzorov (Krajčovič 1966: 169; Krajčovič 1981: 113–114; Krajčovič 1988: 97–98). Stalo sa tak preto, lebo v u-km. i o-km. ako tvrdých vzoroch bolo v N i v A sg. rovnaké zakončenie – na ъ. Počet slabík v oboch kmeňoch bol v týchto pádoch zväčša rovnaký, teda boli obyčajne dvojslabičné (Stanislav 1958: 40). E. Pauliny (1990) sa tiež vyjadruje o tom, z ktorého kmeňa daná gramatická morféma pôvodu pochádza, no až takú detailnú genézu (kompletnú „pút“) gramatických morféme neuvádza.

hodnotu na úrovni 3. Po dosadení údajov do vzorca na výpočet ICS nám vyšiel výsledok, že miera pádového synkretizmu v sg. paradigme v pôv. (v súčasnosti životných maskulínných) jo-km. je v skupine severošarišských nárečí na úrovni 86.

Na ilustráciu nižšie uvádzame príklad paradigmy zo spišských nárečí, kde sú všetky gramatické morfémy pôv., teda aj miera pádového synkretizmu je nulová. Ďalej prikladáme aj paradigmu so všetkými nepôvodnými tvarmi.²³

pád	pôvodný tvar	súčasný tvar	H
N	rɔka	ruka	0
G	rɔky	ruki	0
D	rɔčě	ruke	0
A	rɔkɔ	ruku	0
V	rɔko	ruko	0
L	rɔčě	ruke	0
I	rɔkojɔ	ruku	0
Σ H			0
ICS			0

Tabuľka č. 4: ICS v sg. a-km. v spišských nárečiach
Podľa: Krajčovič (1988), Štolc (1978; 1981; 1994)

pád	pôvodný tvar	súčasný tvar	H
N	orači	orače	1
G	oračъ	oračox	3
D	oračemъ	oračom	1
A	oračě	oračox	4
V	orači	orače	1
L	oračixъ	oračox	2
I	orači	oračami	2
Σ H			14
ICS			200

Tabuľka č. 5: ICS v pl. jo-km. v nárečiach spišských, stredošarišských a v západnej časti Zemplína. Podľa: Krajčovič (1988), Štolc (1978; 1981; 1994)

23 Princíp výpočtu sme ukázali a vysvetlili vyššie. Vzhľadom na limitovaný rozsah tohto článku nebudeme detailne analyzovať analogické vyrovnávanie relačných morfémy pl. paradigmy typu *orač* – podrobné zdôvodnenie matematického výpočtu tejto paradigmy vo všetkých východoslovenských nárečiach pozri J. Bilského (2019).

Údaje vo vyššie uvedených tabuľkách nám umožňujú exaktne konštatovať, v ktorých gramatických číslach, nárečových areáloch či typoch paradigiem je miera pádového synkretizmu vyššia či nižšia, prípadne rovnaká. Vo výskume pádového synkretizmu v substantívnej deklinácii východoslovenského makroareálu²⁴ sme touto matematickou metódou stanovovali ICS pre všetky pôv. psl. kmene v obidvoch gramatických číslach. Na základe tejto analýzy sme dospeli k nižšie uvedeným údajom, ktoré rozdelíme do nasledujúcich kategórií.²⁵

miera ICS	kategória
271 – 328	maximálna
218 – 270	vysoká
163 – 217	nadpriemerná
108 – 162	priemerná
53 – 107	podpriemerná
0 – 52	nízka

Tabuľka č. 6: kategorizácia miery pádového synkretizmu²⁶
Zdroj: Bilský (2019: 195)

Najvyššia hodnota ICS (328) bola zistená v pl. paradigme typu *kojsc* – ‚kost‘²⁶, *dlaň* – ‚dlaň‘ a *mac* – ‚mama‘ v užských nárečiach a v podvihorlatskej skupine²⁷ sotáckych nárečí. Najnižšiu mieru pádového synkretizmu (0) sme zaznamenali v sg. paradigme typu *ruka*, *dlaň* a *kosc* v nárečiach západného regiónu východoslovenského makroareálu a v zemplínskych nárečiach. Celkovo nižšia miera pádového synkretizmu je v sg. ako v pluráli. Najnižšia priemerná miera pádového synkretizmu²⁸ v sg. sa nám ukázala v podtatranských nárečiach (ICS = 73), najvyššia v užských nárečiach (156). Najnižšia priemerná miera pádového synkretizmu v pl. nám vychádza v podbusovských a v makovických severošarišských nárečiach (123), najvyššia opäť v užských dialektoch (183).

Je pravda, že číselné údaje poskytujú presnejší obraz o miere pádového synkretizmu ako tradičné kvalitatívne metódy. V prehľadných tabuľkách sa dá jednoduchšie orientovať ako v textových opisoch, no z nášho pohľadu je najjednoduchšia orientácia v mapách. Tie dokážu skĺbiť množstvo textov a tabuľkových čísel do

24 Bilský (2019).

25 Porovnaj tabuľku č. 6.

26 Na základe analýzy vývinu substantívnej deklinácie v dialektoch východoslovenského makroareálu.

27 Klasifikáciu sotáckych nárečí preberáme od V. Kováčovej (2010).

28 Vypočítaná ako priemer údajov ICS zo všetkých paradigiem z každého východoslovenského nárečia.

jedného prehľadného obrazu, ktorý možno okamžite a zrozumiteľne interpretovať. Z týchto dôvodov na základe vyššie uvedených výpočtov je prínosné zobraziť mieru pádového synkretizmu do nárečových máp.

3.2 Kartografické vyjadrenie miery pádového synkretizmu

Ako sme už vyššie spomenuli, hlavným **cieľom** dialektológie je **charakterizovať dialekty v priestore** (Krajčovič 1988: 201). Podstatu dialektológie tvorí **lingvistická geografia**, ktorá zisťuje územné rozšírenie jednotlivých nárečových javov. Priestorová projekcia zistených jazykových faktov zobrazená do máp poskytuje mnohostranné možnosti na ich ďalšie (najmä komparatívne) štúdium a hodnotenie, a tak komplexnejšie interpretovať rozličné vývinové zmeny (Ripka 2002).

Aj preto si myslíme, že je žiaduce a užitočné vyjadriť mieru pádového synkretizmu nielen matematicky, ale aj kartograficky. Vyššie uvedené výpočty nám umožňujú tvorbu nárečových máp. Na správne kartografické uchopenie miery pádového synkretizmu podľa výpočtov ICS je dôležité zvoliť si vhodnú zobrazovaciu metódu.

Podľa R. Krajčoviča (1988: 201) najčastejší spôsob zakresľovania získaných informácií do podkladových máp je zobrazovanie grafické, symbolové, šrafové,²⁹ izoglosné a kombinované. Autor ďalej uvádza, že na mapové zobrazenie výskytu nárečových javov v rozsiahlejších areáloch a zónach je najvhodnejšia šrafová metóda. Toto konštatovanie sa týka aj nášho výskumu, pretože mieru pádového synkretizmu je možné zobraziť v rozsiahlych areáloch východoslovenského makroareálu.

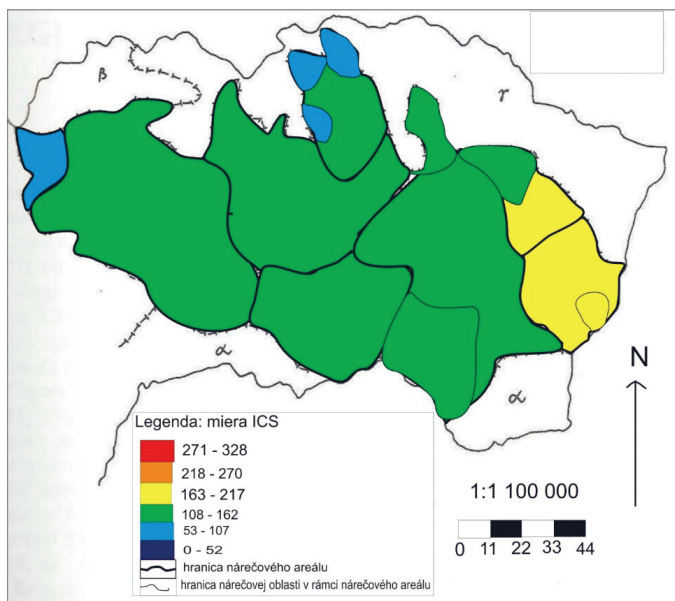
Jazykové atlasy vznikali ešte v čase, keď kartografia nepoznala dnešné moderné počítačmi vytvárané mapy. Šrafová metóda predstavovala najefektívnejšiu metódu v období vzniku čierno-bielych máp. V tejto oblasti geografia spolu s informatikou od tých čias postúpila mil'ovými krokmi dopredu a vznikol vedný odbor geoinformatika.³⁰ Pomocou poznatkov a techník tejto neustále sa rozvíjajúcej disciplíny sa dajú vytvoriť aj nové alebo aktualizovať už doposiaľ existujúce lingvistické mapové veľdiela,³¹ a to tým spôsobom, ako napríklad vznikol *Atlas nárečí českého jazyka 2020* či *Kriticky ohrozené jevy našich nárečí 2022c*. Geografi už dnešné mapy nevytvárajú pomocou technického pera a pauzovacieho papiera, ale v súbore počítačových programov súhrne nazývaných GIS. Takto vytvorené mapy sú pres-

29 Metóda šrafovania spočíva v tom, že zóny výskytu nárečových javov sa zobrazujú pomocou súbežných línií rozličných smerov, hustoty a geometrického (technického) stvárnenia (Krajčovič 1988: 202).

30 Pre viac informácií o tejto téme pozri napríklad J. Hofierku et al. (2014).

31 Sumarizačný pohľad na slovenské jazykové atlasy ponúkajú napríklad publikácie J. Dudášovej-Kriššáckovej (2015), V. Kováčovej (2013) či I. Ripku (2023). Prehľadový charakter má aj článok L. Dvorníckej – M. Chochola (2024).

Miera ICS v plurálovej paradigme ruka

Podkladová mapa: R. Krajčovič (1988, s. 317)

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok č. 2: mapa miery pádového synkretizmu pl. paradigme ženských a-km. Zdroj: Bilský (2019: 248)

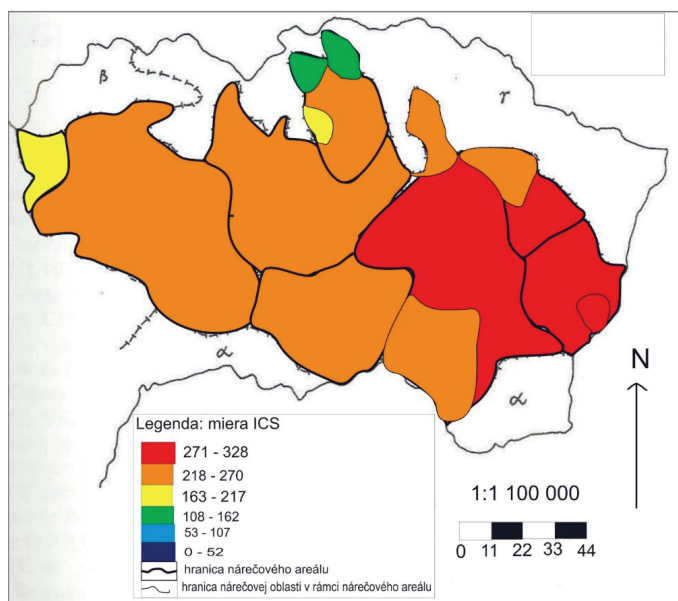
nejšie, vyrobené omnoho rýchlejšie a v neposlednom rade aj farebnejšie, čo prináša celý rad výhod. Bez ohľadu na to, či technika zobrazovania je šrafová alebo pôjde o farebné výplne, ide o **metódu kartogramu**.

Táto metóda sa používa už vyše storočie. Kartogram predstavuje grafickú vyjadrovaciu metódu, ktorá sa používa na mapách na vyjadrenie relatívnych kvantitatívnych údajov, vypočítaných ako podiel z rozlohových ukazovateľov (okresov, krajov, štátov...) – v tom prípade ide o **areálový kartogram** (Pravda 2004: 277). My pomocou areálového kartogramu zobrazujeme mieru pádového synkretizmu v substantívnej deklinácii východoslovenského makroareálu podľa kategorizácie ICS v tabuľke č. 6. Na ilustráciu nižšie uvádzame príklady zhotovených máp.³²

³² V našom prípade nárečových areálov.

³³ Mapy sme vytvárali svojpomocne v programoch CorelDRAW a GIS.

Miera ICS v plurálovej paradigme kosc

Podkladová mapa: R. Krajčovič (1988, s. 317)

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok č. 3: mapa miery pádového synkretizmu pl. paradigme ženských i-km. Zdroj: Bilský (2019: 251)

Kartografické spracovanie sledovaného javu (bez rozdielu na jazykovú rovinu) nemôže byť cieľom, ale východiskom, resp. prostriedkom vyčerpávajúceho pohľadu na daný jav (Žigo 2012: 99). Preto sa na tieto mapy pozeráme ako na prostriedok ďalšej interpretácie sledovaného javu (v našom prípade pádového synkretizmu), nie ako na cieľ bádania. Nižšie zobrazené **mapy**³⁴ **ukazujú** istý trend – **miera pádového synkretizmu v geografickom aspekte stúpa** a deklinačný systém substantív sa zjednodušuje **zo západu na východ a od periférie k centru** (východo) slovenského jazykového územia. Ako vidno, tieto mapy nám jasne poskytujú obraz skĺbený v jednom súvetí namiesto množstva textov či tabuliek.

34 Cieľom týchto máp je vzorovo ilustrovať rozdielnu mieru ISC na príklade dialektov východoslovenského makroareálu a poukázať na vyššie uvedené trendy. Cieľom vzorových paradigiem vo vyššie uvedených tabuľkách je názorne (a podľa možnosti čo najjednoduchšie) ukázať modelový výpočet ICS. So zreteľom na tieto rozdielne ciele v tomto článku nekorešpondujú paradigmy v piatich tabuľkách s výpočtami s paradigmami na dvoch ilustračných mapách.

4. Záver

Na záver by sme chceli poukázať na **prínosy** týchto **metód**. Exaktné vyjadrenie miery pádového synkretizmu **eliminuje subjektivitu** pri jeho porovnávaní či už medzi gramatickými číslami, jednotlivými paradigmami, alebo nárečovými areálmi. Porovnávanie týchto entít pomocou presne vypočítaných čísel presne určuje, v ktorých skupinách nárečí, v ktorých gramatických číslach a v ktorých deklináčnych typoch nastala aká miera analogického vyrovnávania. ICS zároveň vytvára priestor na geografické zobrazenie miery pádového synkretizmu, čo dáva možnosť na jeho ďalšiu interpretáciu. **Predstavená metodika** v zásade **interdisciplinárne umožňuje kvantitatívne vyjadriť** kvalitatívny jav a navyše **ho zobraziť** v **geografickom priestore**.

Na koniec sa nám žiada navrhnúť **plány a odporúčania pre prax** do budúcnosti. Pri tvorbe nárečových máp by bolo obohacujúce **používať kombinovanú metódu**. To znamená, že do farebných výplní v rámci jednotlivých nárečových areálov by bolo vhodné priamo vpisovať konkrétne hodnoty ICS pre zobrazovanú paradigmú, čo by mapu upresnilo a zároveň by ju to nezneprehľadnilo. Vyjadrujeme nádej, že **predstavené metódy** vyjadrenia miery pádového synkretizmu na pozadí vývinu substantívnej deklinácie vo východoslovenskom makroareáli sa dajú **aplikovať** aj v ostatných flektívnych **slovanských jazykoch a dialektoch**, a to nielen v substantívnej deklinácii, ale **aj v ostatných slovných druhoch** s gramatickou kategóriou pádu. Výstupom z tohto výskumu by mohli byť **atlasy pádového synkretizmu** – či už na lokálnej, celoštátnej, alebo aj na nadnárodnej úrovni – zobrazujúce mieru pádového synkretizmu v jednotlivých ohybných slovných druhoch v dialektoch ako prirodzených útvaroch národného jazyka alebo v spisovných slovanských jazykoch.

Nazdávame sa, že sa tu vyskytuje možnosť tvoriť mapy miery pádového synkretizmu nielen podľa gramatických čísel (ako sme to robili v našej dizertácii³⁵), ale aj podľa jednotlivých pádov. Napríklad by sa mohla vyrobiť mapa G sg. o-km. alebo mapa D pl. ja-km. pre istú časť územia. Tento postup by možno pomohol pri vytváraní pripravovanej foneticko-gramatickej sériei *Slovanského jazykového atlasu*.

Na záver poznamenávame, že miera synkretizmu je závislá od našich teoretických kritérií gramatických kategórií. V dôsledku toho platí, **štúdium synkretizmu** predstavuje pomerne **centrálny bod pre** takmer akúkoľvek **teóriu morfológie** alebo syntaxe, kde je gramatická kategória dôležitým stavebným pilierom (Caha 2016: 1801).

35 Bilský (2019).

Zoznam skratiek a značiek

- A – akuzatív
- C – casus, pád
- Č. – číslo
- D – datív
- G – genitív
- GIS – geografické informačné systémy
- H – hodnota
- I – inštrumentál
- ICS – index miery pádového synkretizmu
- Km. – kmeň
- Km² – kilometer štvorcový
- KSSJ – Krátky slovník slovenského jazyka
- L – lokál
- N – nominatív
- Pl. – plurál
- Psl. – praslovanský, praslovančina
- Resp. – respektíve
- S. – strana
- Sg. – singulár
- V – vokatív
- Σ H – suma, matematický súčet hodnôt

LITERATURA

- AGAFONKIN Volodymyr, *Leaflet – a JavaScript library for interactive maps* [online]. [цит. 2024-03-24] <https://leafletjs.com/>
- AGB 1991 – RIEGER Janusz (red.), 1991, *Atlas gwar bojkowskich: Tom VII*, Wrocław.
- ALI Ahmed et al., 2016, Automatic Dialect Detection in Arabic Broadcast Speech, [In:] *INTERSPEECH 2016*, San Francisco, 2934–2938.
- ANDROUTSOPOULOS Jannis, 2006, Introduction: Sociolinguistics and computer-mediated communication, *Journal of Sociolinguistics* 10/2006, 419–438. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9841.2006.00286.x>
- ARZU Altugan, ISSA Tozun, 2014, An Effect on Cultural Identity: Dialect, *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 143/2014.
- BAJČETIĆ Lenka et al., 2022, Digitization of Serbian folk proverbs compiled by Vuk S. Karadžić, [In:] *Digital Humanities Workshop* (ed. S. Semerikov et al.), New York, 89–95.
- BALHAR Jan et al., 1992, 1997, 1999, 2002, 2005, *Český jazykový atlas* 1–5, Praha. <https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/> [cit. 2024-01-14].
- BALHAR Jan et al., 2011, *Český jazykový atlas. Dodatky*, Praha. <https://cja.ujc.cas.cz/CJA-dodatky/> [cit. 2024-01-14].
- BALHAR Jan, 2002, Skupina nářeční slezská, [V:] *Encyklopedický slovník češtiny* (red. P. Karlík, M. Nekula, J. Pleskalová), Praha, 396–399.
- BAŃKO Mirosław, KŁOSIŃSKA Anna, 1994, Polszczyzna mówiona nieobecna w słownikach, [W:] *Współczesna polszczyzna mówiona w odmianie opracowanej (oficjalnej)* (red. Z. Kurzowa, W. Śliwiński), 89–96.
- BARSZCZEWSKA Nina, JANKOWIAK Mirosław, 2012, *Dialektologia białoruska*, Warszawa.
- BAUDOUIN de COURTENAY EHRENKREUTZ-JĘDRZEJEWICZOWA Cezaria, 1930, Kilka uwag i wiadomości o etnografii województwa wileńskiego, *Wilno i Ziemia Wileńska* I, 173–218.
- Baza Mazak = *Akustyczna baza danych gwar mazowieckich. Wokalizm* [online]. [cit. 2023-10-10]. <<http://www.bazamazak.uw.edu.pl/>>
- BEDNARCZUK Leszek, 2010, *Językowy obraz Wielkiego Księstwa Litewskiego*, Kraków.
- BĚLIČ Jaromír, 1972, *Nástin české dialektologie*, Praha.
- BERNINI Andrea, 2014, Preserving Languages Beyond the Political Dimension: Some Proposals for a Dialect Planning, *Darnioji daugiakalbystė* 4/2014, 14–24.
- BILSKÝ Jozef, 2019, *Pádový synkretizmus vo východoslovenských nárečiach*, dizertačná práca, Prešov.
- BOGOCZOVÁ Irena, BORTLICZEK Małgorzata, 2023, „Jak funkcjonuje teatr a film”, czyli obecność języka czeskiego w mowie *po naszymu* Polaków na Zaolziu, *Bohemistyka* 23/2/2023, 225–240.

- BORAWSKI Stanisław, 2000, *Wprowadzenie do historii języka polskiego. Zagadnienia historiozoficzne*, Warszawa.
- BORCIUCH Maria, 2016, Dublety w gwarze Hłomczy na pograniczu nadsańsko-łemkowskim, *Teka Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych* 11/2016, Lublin, 9–17.
- BORTLICZEK Małgorzata, BOGOCZOVÁ Irena, 2022, *Po naszymu* o pasjach. Gwara zaolziańska w mediach społecznościowych, *Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza* 29/2/2022, 11–27.
- BORTLICZEK Małgorzata, BOGOCZOVÁ Irena, 2023, Amatorskie promowanie gwary cieszyńskiej (wybrane formy, strategie, rozwiązania), *LingVaria* XVIII/2(36)/2023, 209–223.
- BOUDOVSKAIA Elena, 2015, Structure of a Story-Telling Performance Among Carpatho-Rusyns in Zakarpats'ka Oblast' of Ukraine: A Case Study, *Folklorica* 19/2015, 1–74.
- BOUDOVSKAIA Elena, 2017, Witches, Wise People, and Werewolves: Traditional Supernatural Powers and Popular Attitudes Toward Their Bearers Among Carpatho-Rusyns in Ukraine, *Folklorica* 21/2017, 1–33.
- BOWERS Jack, STÖCKLE Philip, 2018, TEI and Bavarian dialect resources in Austria: updates from the DBÖ and WBÖ, [In:] *Second workshop on Corpus-Based Research in the Humanities (CRH-2)* (ed. F. Andrew et al.), Vienna, 45–54.
- BRONIKOWSKA Renata, RIEGER Janusz (red.), 2002, *Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce: Łemkowszczyzna i gwary nadszańskie*, Warszawa.
- BUFFA Ferdinand, 1953, *Nárečie Dlhej Lúky v Bardejovskom okrese*, Bratislava.
- BUFFA Ferdinand, 1995, *Šarišské nárečia*, Bratislava.
- CAHA Pavel, 2016, Synkretizmus, [V:] *Nový encyklopedický slovník češtiny* (red. P. Karlík et al.), Brno, 1800–1801.
- CHOCHOL Martin, 2019, Vyrovnávanie deklinačných prípon substantív vo východnej časti východoslovenských nárečí, *Prace filologické* 74/2019, Warszawa, 117–133.
- CECHOSZ-FELCZYK Iwona, 2016, *Słowniczek czasowników zachodniołemkowskiej wsi Szczawnik koło Krynicy* [online]. [цит. 2024-03-24] https://issuu.com/revitalization/docs/szczawnik_slovník_czas
- CRYSTAL David, 2005, The scope of Internet linguistics, [In:] *Proceedings of American Association for the Advancement of Science Conference; American Association for the Advancement of Science Conference, 2005, Washington, DC, USA*.
- CRYSTAL David, 2006, *Language and the Internet* (2nd ed.), Cambridge.
- CRYSTAL David, 2014, *Language Death*, Cambridge.
- CSOPEY László, 1883, *Rutén-magyar szótár*, Budapest.
- CYGAN Stanisław, 1996, Zmiany w słownictwie mieszkańców wsi w kontekście przemian społeczno-kulturowych, *Kieleckie Studia Filologiczne* 10/1996, 43–53.
- CYGAN Stanisław, 2002a, Przejawy świadomości językowej społeczności wiejskiej w opracowaniach gwaroznawczych, *Studia Filologiczne Akademii Świętokrzyskiej* 16/2002, 103–119.
- CYGAN Stanisław, 2002b, Mowa pokoleń w świadomości mieszkańców wsi Lasocin na Kielecczyźnie, [W:] *Dialektologia jako dziedzina językoznawstwa i przedmiot dydaktyki. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Karolowi Dejnie* (red. S. Gala), Łódź, 83–92.

- ČERNÝ Jiří, 1998, *Úvod do studia jazyka*, Olomouc.
- Czech Linguistic Atlas* – viz BALHAR Jan et al. 1992–2005.
- Český národní korpus [online]. [cit. 2023-10-10]. <<http://ucnk.ff.cuni.cz>>
- ČJA 1–5 – viz BALHAR Jan et al. 1992–2005.
- DANIEL Michael, DOBRUSHINA Nina, von WALDENFELS Ruprecht. Gender lag in a Russian village: Ustja river basin corpus project team, 2017, [online]. [cit. 2023-23-12] <https://hum.hse.ru/data/2017/12/08/1161391755/Daniel,%20Dobrushina,%20von%20Waldenfels%20-%20Gender%20lag%20in%20a%20Russian%20village.pdf>
- DANIEL Michael et al., 2019, Dialect loss in the Russian north: Modeling change across variables, *Language Variation and Change* 31(3)/2019, 353–376.
- DEHAK Najim et al., 2011, Front-End Factor Analysis for Speaker Verification, *IEEE Transactions on Audio, Speech, and Language Processing* 19/4/2011, 788–798.
- DENG Jiankang et al., 2019, ArcFace: Additive Angular Margin Loss for Deep Face Recognition, [In:] *Proceedings of the IEEE/CVF Conference on Computer Vision and Pattern Recognition (CVPR)*, Long Beach, CA, 4690–4699.
- Dialektologická komise České akademie věd a umění, 1951, *Pravidla pro vědecký přepis dialektických zápisů českých a slovenských*, Praha.
- Dictionary of Czech Language Dialects – viz Slovník nářečí českého jazyka [online], 2016
- DOLNÍK Juraj, 2013, *Všeobecná jazykoveda*, Bratislava.
- DOLNYCKÁ Marta, 1997, Materiál ke slovníku ukrajinských jihokarpatských nářečí Ivana Paňkevyče, *Slavia* 66/1997, 81–84.
- DOLNYCKÁ Marta, ŠIŠKOVÁ Růžena, 1992, Z archívu Ivana Paňkevyče, *Slavia* 61/1992, 255–264.
- DORAK-WOJANOWSKA Lilianna, 2014, Relacje pomiędzy kulturą a etnicznością w tekstach Cezarii Baudouin de Courtenay-Ehrenkreutz-Jędrzejewiczowej, *Politeja* 11/5/2014, 65–91.
- Dotazník pro výzkum českých nářečí*, 1964–1965, Praha.
- DUBISZ Stanisław (red.), 2003, *Uniwersalny słownik języka polskiego*, t. 1–4, Warszawa – wersja elektroniczna.
- DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ Júlia, 2008, *Kapitoly zo slavistiky II*, Prešov.
- DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ Júlia, 2015, *Vývin rusínskeho jazyka a dialektológia*, Prešov.
- DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ Júlia, 2016, *Goralské nárečia z pohľadu súčasnej slovenskej jazykovedy*, Prešov.
- DVONČ Ladislav, 1984, *Dynamika slovenskej morfológie*, Bratislava.
- DVORNICKÁ Ľubica, CHOCHOL Martin, Atlasové projekty (s účasťou) Dialektologického oddelenia Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV, v. v. i., v Bratislave, *Slavistika* 2/2024 [online]. [cit. 2024-11-17]. <https://doi.org/10.18485/slavistika.2023.27.2.13>
- EJGER Heinrich, PANASIUK Igor, 2006, Lakunen und Konzepte: Zur Frage der Determinierung interkultureller Unterschiede, [In:] *Lakunen-Theorie: Ethnopsycholinguistische Aspekte der Sprach- und Kulturforschung* (red. I. Panasiuk, H. Schröder), Münster, 112–118.
- Encyklopedia języka polskiego* 1999, red. S. Urbańczyk, M. Kucała, wyd. III, Wrocław.
- ETMAN Asmaa, BEEA A. A. (Louis), 2015, Language and dialect identification: A survey, [In:] *SAI Intelligent Systems Conference 2015*, London, 220–231.

- FABKE Helmut et al. (red.), 1965–1996, *Sorbischer Sprachatlas*, t. 1–15, Bautzen.
- FENYVESI Anna, 2014, Endangered languages in the digital age: Supporting and studying digital language use in them, *Finnisch-Ugrische Mitteilungen* 38/2014, 255–269.
- FERRER Luciana et al., 2016, Study of Senone-Based Deep Neural Network Approaches for Spoken Language Recognition, *IEEE/ACM Transactions on Audio, Speech, and Language Processing* 24/1/2016, 105–116.
- FODOR Anna, 2023, New project turns schoolchildren into field linguists to try to preserve endangered Czech dialects, *Radio Prague International* 12. 6. 2023 [online]. [cit. 3. 1. 2024]. <https://english.radio.cz/new-project-turns-schoolchildren-field-linguists-try-preserve-endangered-czech-8802208>.
- GARWOL Katarzyna, BIEŚ Krystian, 2022, Seniorzy w świecie mediów XXI wieku, *Dydaktyka informatyki*, 19–32.
- Geoportál Diama [online], 2023, Dialektologické oddělení Ústavu pro jazyk český, Brno. [cit. 2024-22-01]. <https://www.ceskanareci.cz/geoportál/>
- GOLÁŇOVÁ Hana, 2024–25, Využití internetové aplikace Mapka ve výuce češtiny, *Český jazyk a literatura*, 2/2024–25, 67–74.
- GOLÁŇOVÁ Hana, KUPKA Karel, 2022, *Mapa nářečí českého jazyka* [online]. Verze ze dne 4. 1. 2022, Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. [cit. 2024-22-01]. <http://www.korpus.cz>
- GOLÁŇOVÁ Hana, WACLAWIČOVÁ Martina et al., 2017, *DIALEKT: nářeční korpus, verze 1 z 2. 6. 2017* [online]. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. [cit. 2024-22-01]. <http://www.korpus.cz>
- GOLÁŇOVÁ Hana, WACLAWIČOVÁ Martina, 2019, *Archiv diferenčních hlásek nářečí českého jazyka* [online]. Verze ze dne 28. 11. 2019, Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. [cit. 2024-22-01]. <http://www.korpus.cz>
- GOLÁŇOVÁ Hana, WACLAWIČOVÁ Martina, 2019a, The DIALEKT corpus and its possibilities, *Jazykovedný časopis* 2/2019, 336–344.
- GOLÁŇOVÁ Hana, WACLAWIČOVÁ Martina, 2019b, Vybrané hláskové jevy severovýchodočeské nářeční oblasti v korpusu DIALEKT, *Korpus – Gramatika – Axiologie*, 20/2019, 3–15.
- GOLÁŇOVÁ Hana, WACLAWIČOVÁ Martina et al., 2021, *DIALEKT: nářeční korpus, verze 2 z 23. 12. 2021* [online]. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. [cit. 2024-22-01]. <http://www.korpus.cz>
- GOLÁŇOVÁ Hana, WACLAWIČOVÁ Martina, 2021, Mapka: A Map Application for Working with Corpora of Spoken Czech, *Jazykovedný časopis* 2/2012, 502–509.
- GOLÁŇOVÁ Hana, WACLAWIČOVÁ Martina et al., 2023, *Mapka: mapová aplikace pro korpusy mluvené češtiny* [online]. Verze 2.0. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. [cit. 2024-22-01]. <http://korpus.cz/mapka>
- GOS – Referenčni govorni korpus slovenskega jezika (GOS) [online]. [cit. 2023-10-10].
- GOSPODINOVA Svilenka, DAMOVA Mariana, 2020, GIS-based Representation of Lexical Geolinguistic Elements of the Bulgarian Language Territory – an Interactive Map of Bulgarian Dialects, [In:] *Българският език – исторически и съвременни аспекти : Сборник в чест на 140 години от рождението на акад. Стефан Младенов*, София, 338–354.

- GREŃ Zbigniew, 1997, Świadomość etniczna i językowa młodego pokolenia Cieszyńiaków, [W:] *Polszczyzna Śląska. Historia i współczesność* (red. B. Wyderka), Opole, 63–82.
- GREŃ Zbigniew, 2008, Śląska lokalność w Internecie, [W:] *Oblicza lokalności: Ku nowym formom życia lokalnego* (red. J. Kurczewska), Warszawa, 431–441.
- GREŃ Zbigniew, 2021, Przekraczanie granic dialektu – przypadek śląski. Analiza funkcjonalna, *Slavia Meridionalis* 21/2021, 1–21. [online]. [cit. 2023-11-28] <https://archive.org/details/sm.2421>
- GRÉZL František et al., 2007, Probabilistic and Bottle-Neck Features for LVCSR of Meetings, [In:] *Proc. IEEE International Conference on Acoustics, Speech and Signal Processing*, Honolulu, 757–760.
- GROCHOLA-SZCZEPANEK Helena, 2021, Od nagrania do korpusu, czyli o metodzie archiwizowania języka mówionego mieszkańców wsi z wykorzystaniem narzędzi lingwistyki cyfrowej, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica* XVI, Kraków, 54–67.
- GROCHOLA-SZCZEPANEK Helena et al., 2019, Korpus języka mówionego mieszkańców Spisza, *LingVaria* LV/1/2019, Kraków, 165–180.
- GROCHOLA-SZCZEPANEK Helena, WOŹNIAK Michał, 2018, *Transkrypcja języka mieszkańców wsi w aplikacji ELAN w Korpusie Spiskim*, [W:] *Historia języka, dialektologia i onomastyka w nowych kontekstach interpretacyjnych* (red. R. Przybylska, M. Rak, A. Kwaśnicka-Janowicz), Kraków, 267–278.
- GRUCHMANOWA Monika, 1957, Związki językowe dialektu Kramsk z Łużycami, *Język Polski* 37/4/1957, 241–252.
- GRUCHMANOWA Monika, 1963, Nawiązania łużyckie w kresowych gwarach zachodniej Wielkopolski, *Z polskich studiów slawistycznych. Seria 2. Językoznawstwo* 1963, 311–318.
- GRUCHMANOWA Monika, 1966, Nawiązania łużyckie i ich zasięgi w gwarach Wielkopolski, [W:] *Přínosi k serbskemu řečespytej. Beiträge zur sorbischen Sprachwissenschaft* (red. H. Faßke, R. Löttsch), Budyšin/Bautzen, 35–51.
- GRUCHMANOWA Monika, 1969, *Gwary Kramsk, Podmokli i Dąbrówki w województwie zielonogórskim*, Zielona Góra.
- GRUCHMANOWA Monika, 1970, *Gwary zachodniej Wielkopolski*, Poznań.
- GRUCHMANOWA Monika, 1978, Łużycko-wielkopolska izomorfa nom.-acc.-voc. pl. dny, *Z polskich studiów slawistycznych. Seria 5. Językoznawstwo* 1978, 35–39+mapa.
- GRUCHMANOWA Monika, 1981, Pogranicze językowe śląsko-wielkopolsko-łużyckie w świetle dotychczasowych badań, *Kwartalnik Opolski* XXVII/4/1981, 6–15.
- GRZENIA Jan, 2003, Internet jako miejsce dialogu, [W:] *Porozmawiajmy o rozmowie: Lingwistyczne aspekty dialogu* (red. M. Kita, J. Grzenia), Katowice, 81–90.
- HABIJANEC Siniša, 2016, The Slovak language as a source for the reconstruction of the Proto-Slavic accentual system, *Baltistica* 51/2016, Vilnius, 341–353.
- HABIJANEC Siniša, 2018, *Fonologické aspekty vývinu slovenčiny*, Bratislava.
- HABIJANEC Siniša, 2020, Podoba a skloňovanie slova *konope* v slovenských nárečiach, *Kultúra slova* 54/2020, 295–304.
- HAKENOVÁ Barbora, 2015, *Jazyk české menšiny ve vesnici Repinka na Sibiři*, diplomová práce, Praha, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

- HE Kaiming et al., 2016, Deep Residual Learning for Image Recognition, [In:] *IEEE Conference on Computer Vision and Pattern Recognition*, Las Vegas, 770–778.
- HOFFMANOVÁ Jana, MÜLLEROVÁ Olga, 2006, Některé situační, strategické a textově typologické charakteristiky komunikace na WWW chatu, [V:] *Čeština na WWW chatu* (red. E. Jandová et al.), Ostrava, 159–224.
- HOFIERKA Jaroslav et al., 2014, *Geoinformatika*, Košice.
- HOJSAK Oleksandr, 2018, *Słownik gwary lemkowskijskiej wsi Wysowa*, Warszawa.
- https://sk.wikipedia.org/wiki/Demografia_Slovenska [cit. 2023-12-07].
- <https://www.postgresql.org/>
- ILIĆ Velibor et al., 2022, SCyDia: OCR for Serbian Cyrillic with Diacritics – First Step on the Road to Retro-Digitization, [In:] *Dictionaries and Societies, Proceedings of the XX Euralex International Congress* (ed. A. Klosa-Kückelhaus et al.), Mannheim, 387–400.
- IREINOVÁ Martina et al., 2020, *Atlas nářečí českého jazyka – krácení vokálů*, Olomouc. https://www.ceskanareci.cz/dokumenty/atlas_nareci_tisk_s_orezem.pdf [cit. 2024-01-14].
- IREINOVÁ Martina et al., 2022a, *Atlas nářečí českého jazyka – instrumentál plurálu*. Olomouc. Dostupné též z: https://www.ceskanareci.cz/dokumenty/atlas_plural.pdf [cit. 2024-01-14].
- IREINOVÁ Martina et al., 2022b, *Atlas nářečí českého jazyka – deklinace substantiv*, Olomouc. Dostupné též z: https://ceskanareci.cz/dokumenty/atlas_deklinace.pdf [cit. 2024-01-14].
- IREINOVÁ Martina et al., 2022c, *Kriticky ohrožené jevy našich nářečí*, Brno.
- IREINOVÁ Martina et al., 2023, *Atlas nářečí českého jazyka – nominativ singuláru feminin*, Olomouc. Dostupné též z: <https://www.ceskanareci.cz/anacej4/> [cit. 2025-08-05].
- IREINOVÁ Martina et al., 2024, *Atlas nářečí českého jazyka – nominativ a akuzativ plurálu životných maskulin*, Olomouc. Dostupné též z: <https://www.ceskanareci.cz/anacej5/> [cit. 2025-08-20].
- JACKO Jozef, 1996, Alexander Kwaśniewski – Alexandra Kwaśniewského, *Slovenská reč* 61/1996, Bratislava, 127–128.
- JANDOVÁ Eva, 2006, *Konverzace na WWW chatu*. Ostrava.
- JANKOWIAK Mirosław, 2013, Gwary białoruskie na zachodniej Smoleńszczyźnie – dzieje agonii, *Slavia* 82(3)/2013, 315–332.
- JANKOWIAK Mirosław, 2023, *Współczesne gwary białoruskie na Litwie. Tom pierwszy: Rejon orański / Šiuolaikinės baltarusių šnektos Lietuvoje. Pirmasis tomas: Varėnos rajonas*. Vilnius.
- JAYRAMA. K. V. Sai et al., 2002, Automatic language identification using acoustic sub-word units, [In:] *7th International Conference on Spoken Language Processing*, Denver, 81–84.
- JIANG Bing et al., 2014, Deep Bottleneck Features for Spoken Language Identification, *PLoS ONE* 9/7/2014, unpag.
- JÓNA Eugen, 2009, *Novohradské nárečia*, Bratislava.
- KAMIŃSKA Maria, 1985, Gwarowe kwalifikatory leksykalne, *Rozprawy Komisji Językowej, LTN*, 31/1985, 75–79.
- KARAŚ Halina, 2011, *Polska leksykografia gwarowa*, Warszawa.
- KARLÍK Petr et al., 2002, *Encyklopedický slovník češtiny*, Praha.

- KARLÍK Petr et al., 2016, *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno [cit. 2024-22-01]. <https://www.czechency.org/>
- KAŚ Józef, 1999, Socjalno-językowe uwarunkowania rozwoju słownictwa gwarowego, [W:] *Collectanea linguistica in honorem Casimiri Polański*, red. M. Brzezina, H. Kurek, Kraków, 59–64.
- KAŚ Józef, 2003, Etnografia w słowniku gwarowym, *Gwary dziś* 2, 241–248.
- KAŚ Józef, 2019, Zmiany w gwarowym systemie leksykalnym a praktyka leksykograficzna, *Gwary dziś* 11/2019, 29–39.
- KAŚ Józef, 2021a, Amatorski słownik gwarowy. Podstawy tworzenia słownika gwarowego, [W:] *Tom prac ofiarowanych prof. dr hab. Barbarze Falińskiej w 90. rocznicę urodzin* (red. Józef Porayski-Pomsta, Katarzyna Sobolewska), Warszawa, 117–129.
- KAŚ Józef, 2021b, Ikonografia w słowniku gwarowym, *Gwary Dziś* 14/2021, 265–276.
- KELLNER Adolf, 1946–1949, *Východolašská nářečí*, díl I. (1946) a II. (1949). Brno.
- KIERAŚ Witold, WOLIŃSKI Marcin, 2017, Słownik gramatyczny języka polskiego – wersja internetowa, *Język Polski* XCVII/1/2017, Kraków, 84–93.
- KLEMENSIEWICZ Zenon, 1956, O różnych odmianach współczesnej polszczyzny, [W:] *Pochodzenie polskiego języka literackiego*, Wrocław, 178–241.
- KLEMENSIEWICZ Zenon, 1999, *Historia języka polskiego*, wyd. siódme, Warszawa.
- KLÍMA Stanislav, 1925, *Čechové a Slováci za hranicemi*, Praha.
- KLOFEROVÁ Stanislava, 2017, Jazykovězeměpisná metoda, [In:] *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* (ed. P. Karlík, M. Nekula, J. Pleskalová), [online] [cit. 2024-01-14]. <https://www.czechency.org/slovník/JAZYKOVĚZEMĚPISNÁ-METODA>
- KLOSS Heinz, 1967, Abstand languages and Ausbau languages, *Anthropological Linguistics* 9/7/1967, 29–41.
- KOBUS Justyna, 2015, *Kierunki i dynamika zmian w języku mieszkańców wielkopolskich wsi na przełomie wieków XX i XXI*, Poznań.
- KOCHETOV Alexei, 2006, The role of social factors in the dynamics of sound change: A case study of a Russian dialect, *Language Variation and Change* 18(1)/2006, 99–119.
- KOMÁREK Miroslav, 1958, *Historická mluvnice česká 1 – Hlásokosloví*, Praha.
- KONCZEWSKA Katarzyna, 2020, Nieznany rękopis Wandalina Szukiewicza jako źródło do badań gwar białoruskich, *Slavica Slovaca* 55/1/2020, 82–96.
- KONCZEWSKA Katarzyna, 2022, „Ratuję od zupełnego unicestwienia ślady naszej przeszłości, które zacierają się, nikną z dniem każdym”. Rękopisy Wandalina Szukiewicza jako nowe źródło do badań kontaktów językowych na pograniczu bałtycko-słowiańskim, *LingVaria* 2022, 259–271.
- KONCZEWSKA Katarzyna, 2024, Wałączajka. Zbiory Muzeum Etnograficznego w Krakowie z terenu Białorusi w badaniach językowo-kulturowych, Kraków.
- KONIČEK Jakub et al., 2023, Tworba nářečních map s využitím ArcGIS Maps for Adobe Creative Cloud, *ArcRevue* 1/2023, 6–13. Dostupné též z: <https://www.arcdata.cz/content/dam/distributor-restricted/arcdata-cz/arcrevue/casopisy/2023-1/arcrevue-2023-1.pdf> [cit. 2024-01-14].
- KOPTJEVSKAJA-TAMM Maria, WÄLCHLI Bernhard, 2001, The Circum-Baltic Languages: An Areal-typological Approach, [W:] *Circum-Baltic languages*, Vol. 2, *Grammar and typology* (red. O. Dahl, M. Koptjevskaja-Tamm), Amsterdam, 615–750.

- Korpus Spiski = *Język mieszkańców Spisza. Korpus tekstów i nagrań gwarowych* [online]. [cit. 2023-10-10]. <<http://spisz.ijp.pan.pl>>
- KÖSTER Olaf et al., 2012, The tell-tale accent: Identification of regionally marked speech in German telephone conversations by forensic phoneticians, *International Journal of Speech, Language and Law* 19/1/2012, 57–71.
- KOTULIČ Izidor, 1957/2017, *Historické hláskoslovie a tvaroslovie východoslovenských nárečí (1957)*, Bratislava.
- KOTULIČ Izidor, 1971, Nad Atlasom slovenského jazyka I, *Jazykovedný časopis* 22/1971, Bratislava, 77–96.
- KOVÁČOVÁ Viera, 2010, *Sotácke nárečia severovýchodného Zemplína z aspektu petrifikácie a nivelizácie*, Ružomberok.
- KOVÁČOVÁ Viera, 2013, *Vybrané kapitoly z dialektológie*, Ružomberok.
- KRAJČOVIČ Rudolf, 1962, Nom. pl. *ludé, ľudjé, ľudí* a priebeh diftongizácie na juhozápadnom Slovensku, *Jazykovedný časopis* 13/1962, 146–155.
- KRAJČOVIČ Rudolf, 1964, *Pôvod juhozápadoslovenských nárečí a ich fonologický vývin*, Bratislava.
- KRAJČOVIČ Rudolf, 1966, *Technika jazykovej interpretácie so zameraním na vývin slovenského jazyka*, Bratislava.
- KRAJČOVIČ Rudolf, 1975, *A Historical Phonology of the Slovak Language*, Heidelberg.
- KRAJČOVIČ Rudolf, 1981, *Pôvod a vývin slovenského jazyka*, Bratislava.
- KRAJČOVIČ Rudolf, 1988, *Vývin slovenského jazyka a dialektológia*, Bratislava.
- KRÁLĽ Ábel, 1988, *Pravidlá slovenskej výslovnosti*, Bratislava.
- KRÁLIK Ľubor, 2020, *Etymológia a nárečová lexikografia (na materiáli Slovníka slovenských nárečí)*, Bratislava.
- KRAMER Mark M., 1991, Nonlinear Principal Component Analysis Using Autoassociative Neural Networks, *AIChE Journal* 37/2/1991, 233–243.
- KRUPA Marta, 2001, O wsi Chwalim, czyli Wendowie w Wielkopolsce, *Zeszyty Łużyckie* 32–33/2001, 78–83.
- KUCHARZYK Renata, 2015, O postrzeganiu gwary przez użytkowników Internetu (na przykładzie forum tłumaczy), *Prace Językoznawcze* 17/2/2015, 37–50.
- KUCHARZYK Renata, 2020, Funkcjonowanie słownictwa gwarowego w komunikacji internetowej – problemy metodologiczne, *Gwary Dziś* 12/2020, 257–267.
- KUREK Halina, 1995, *Przemiany językowe wsi regionu krośnieńskiego. Studium socjolingwistyczne*, Kraków.
- KUREK Halina, 2006, Zróżnicowanie polszczyzny wiejskiej a czynniki pozajęzykowe, *Gwary dziś* 3. *Wewnętrzne zróżnicowanie języka wsi*, 53–44.
- LABOCHA Janina, 2012, *Pragmatyczne mechanizmy składni języka mówionego*, *Slavia Occidentalis* 69, Poznań, 139–145.
- Lakunentheorie 2006. Lakunentheorie: Ethnopsycholinguistische Aspekte der Sprach- und -Kulturforschung, *Semiotik der Kultur – Semiotics of Culture Band 5* (red. I. Panasiuk, H. Schröder), Münster.
- LAMPRECHT Arnošt, 1953, *Středoopavské nářečí*, Praha.
- LAMPRECHT Arnošt et al., 1976, *České nářeční texty*, Praha.
- LDP 2023 viz ŠÍŠKOVÁ Růžena et al., 2023.

- LEHR-SPLAWIŃSKI Tadeusz, 1947, *Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój*, Warszawa.
- LENDELOVÁ Věra, MARVAN Jiří, VAŠIČEK Michal (eds.), 2013, *České vědomí Bělarusi*, Praha.
- LEŠKA Oldřich, ŠIŠKOVÁ Růžena, MUŠINKA Mikuláš, 1998, *Vyprávění z Podkarpatí. Ukrajinská nářečí východního Slovenska / Розповіді з Підкарпаття. Українські говірки східної Словаччини*, New York – Praha – Київ.
- LEWASZKIEWICZ Tadeusz, 2007, Sporne problemy języka dolnołużyckiego przekładu Nowego Testamentu Jakubicy (1548), *Z polskich studiów slawistycznych. Seria 11. Językoznawstwo* 2007, 111–118.
- LEWASZKIEWICZ Tadeusz, 2012, Polsko-łużyckie kontakty językowe od X/XI do XXI wieku, *Z polskich studiów slawistycznych. Seria 12. Językoznawstwo* 2012, 97–104.
- LEWASZKIEWICZ Tadeusz, 2015, Polnisch-sorbische Sprachkontakte vom 10./11. Jahrhundert bis zur Gegenwart, *Lětopis* 62/1/2015, 56–71.
- LEWASZKIEWICZ Tadeusz, 2016, Regionalizmy pochodzenia łużyckiego w dialekcie zachodniowielkopolskim, [W:] *Język w regionie, region w języku* (red. B. Osowski et al.), Poznań, 63–77.
- LEWASZKIEWICZ Tadeusz, 2019, Łużyckie materiały językowe w Atlasie języka i kultury ludowej Wielkopolski, *Gwary Dziś* 11/2019, 89–109.
- LKA – *Lietuvių kalbos atlasas*, 1977, E. Grinaveckienė, K. Morkūnas (red.), Vilnius.
- LOUW P. Eric, 2004, Political Power, National Identity, and Language: The Case of Afrikaans. *International Journal of the Sociology of Language* 170/2004, 43–58.
- LSM 2024, (Latvijas Sabiedriskie Mediji, 21.02.2024), Раманоўская Жанна, *Рыжская беларуская школа імя Янкі Купалы ліквідавана*, [online]: <https://lr4.lsm.lv/lv/raksts/peredachi-nacionalnih-kulturnih-obschestv/rizhskaia-belaruskaja-shkola-mja-yank-kupala-lkvadavana> [доступ 2024-03-17].
- MAJCHROWSKA Justyna, 2015, O języku i strukturze netlogu na podstawie portalu *Pudelek.pl*, [W:] *Médiá a text 5* (red. M. Bočák, L. Regrutová, J. Rusnák), Prešov, 216–225.
- MAKSIMJUK Jan, 2013, Normalizace pravopisu podlaštiny na základě latinky, [V:] *České vědomí Bělarusi / Чэскае ўсведамленне Беларусі* (ed. V. Lendělová, J. Marvan, M. Vašíček), Praha, 89–98.
- MAKSIMJUK Jan, 2014, *Čom ne po-svojomu?*, Biłostòk.
- MAKSIMJUK Jan, 2022, *Mój bój*, Biłostòk.
- MALEPSZAK Stanisław, 2001, Osadnictwo łużyckie w gminie Włoszakowice na przykładzie Bukówca Górnego, *Zeszyty Łużyckie* 32–33/2001, 71–76.
- MALEPSZAK Stanisław, 2007, *Bukówiec Górny. 800 lat dziejów*, Bukówiec Górny.
- MANOLESSOU Io et al., 2022, Retro-digitization in Greek dialectology and lexicography: Challenges of morpho-phonetic representation of the Cappadocian dialect, [In:] *Proceedings of 9th International Conference on Modern Greek Dialects and Linguistic Theory (MGDLT9)* (ed. A. Ralli et al.), Leonidion, 322–336.
- MARTÍNEZ David et al., Language Recognition in iVectors Space, [In:] *INTERSPEECH 2011, 12th Annual Conference of the International Speech Communication Association*, Florence, 861–864.

- MATEJKA Pavel et al., 2014, Neural Network Bottleneck Features for Language Identification, [In:] *IEEE Odyssey: The Speaker and Language Recognition Workshop*, Joensu, 299–304.
- METCALF Calvin, 2016, Leaflet-ajax [online]. [цит. 2024-03-24] <https://github.com/calvinmetcalf/leaflet-ajax>
- MEŹTRAK Maciej, 2014, Zachodniosłowiański internet mniejszościowy – medium masowe czy hobby pasjonatów?, *Zeszyty Łużyckie* 48 (*Rewitalizacja kultur i języków mniejszościowych*)/2014, 329–344.
- MĚTŠK Frido, 1958, Serbsko-pólska rěčna hranica w 16. a 17. lětsotku, *Lětopis* III B/1958, 3–25.
- MÚČSKOVÁ Gabriela, MUŽIKOVÁ Katarína, WAMBACH Viera, 2012, *Praktická dialektológia (vysokoškolská príručka na nárečnú interpretáciu)*, Wien.
- NACHLINGEROVÁ Kristýna, 2022, *Výbrané nářeční jevy v korpusu DIALEKT a jejich prezentace ve výuce češtiny*, Diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta.
- NITSCH Kazimierz, 1951, Dialekt chwalimski, *Przegląd Zachodni* 11–12/1951, 428–449.
- NITSCH Kazimierz, 1954, Stosunki pokrewieństwa języków lechickich, [W:] *Wybór pism polonistycznych*, t. 3 (red. K. Nitsch), Wrocław–Kraków, 5–46.
- NKJP – Narodowy Korpus Języka Polskiego [online]. [cit. 2023-10-10]. <<http://nkjp.pl>>
- NOLAN Francis et al., 2009, The DyViS database: Style-controlled recordings of 100 homogeneous speakers for forensic phonetic research, *International Journal of Speech, Language and the Law* 16/1/2009, 31–57.
- NOWAK Henryk, 1982, *Gwary południowej Wielkopolski*, Poznań.
- OLESCH Reinhold, 1956, Zur Mundart von Chwalim in der früheren Grenzmark Posen-Westpreußen. = Akademie der Wissenschaften und der Literatur. Abhandlungen der Geistes- und Sozialwissenschaftlichen Klasse; Jahrgang 1956 - Nr. 6.
- OpenStreetMap 2024 – Planet dump retrieved from <https://planet.osm.org>, OpenStreetMap contributors [online]. [цит. 2024-03-24] <https://www.openstreetmap.org>
- OSOWSKI Błażej, 2018, Gwary słowiańskie w nowym środowisku komunikacyjnym – Internet, [W:] *Z polskich studiów slawistycznych. Językoznawstwo* (red. Z. Greń), Poznań, 223–232.
- OSOWSKI Błażej, 2020, Selected aspects of the existence of Slavic dialects in the Internet, *Gwary Dziś* 13/2020, 135–152.
- OŻÓG Kazimierz, 1998, Język polskiej wsi na tle przemian współczesnej polszczyzny, [W:] *Teoretyczne, badawcze i dydaktyczne założenia dialektologii* (red. K. Ożóg), 119–125.
- PALKOVIČ Konštantín, 1981, *Slovenské nárečia*, Banská Bystrica.
- PALKOVIČ Konštantín, 1997, *Záhorácky slovník*, Bratislava.
- Paňkevič Ivan Artemovič. Osobní fond, č. 1243. 1910–1955. Literární archiv Památníku národního písemnictví.
- PAULINY Eugen, 1961, *Fonológia spisovnej slovenčiny*, Bratislava.
- PAULINY Eugen, 1963, *Fonologický vývin slovenčiny*, Bratislava.
- PAULINY Eugen, 1979, *Slovenská fonológia*, Bratislava.
- PAULINY Eugen, 1990, *Vývin slovenskej deklinácie*, Bratislava.

- PECIAR Štefan, 1946, Slovenská kvantita a rytmický zákon, *Slovenská reč* 12/1946, Bratislava, 137–152.
- PELCOWA Halina, 2006a, Kwalifikatory w wypowiedziach mieszkańców wsi jako sposób interpretacji świata, [W:] *Poznańskie Spotkania Językoznawcze*, t. XV, Prace Komisji Językoznawczej, t. 44, (red. Z. Krążyńska, Z. Zagórski), Poznań, 107–116.
- PELCOWA Halina, 2006b, Pokoleniowość i sytuacyjność – dwa istotne czynniki różnicowania się języka mieszkańców współczesnej wsi, 3/2006, [W:] *Gwary dziś. 3. Wewnętrzne zróżnicowanie języka wsi* (red. J. Sierociuk), Poznań, 139–153.
- PELLEGRINO François et al., 1999, Comparison of two phonetic approaches to language identification, [In:] *6th European Conference on Speech Communication and Technology*, Budapest, 399–402.
- PERDIH Andrej, AHAČIĆ Kozma, 2015, Fran: The Next Generation Slovenian Dictionary Portal, [In:] *Natural Language Processing, Corpus Linguistics, Lexicography. Eighth International Conference Bratislava, Slovakia, 21–22 November 2015. Proceedings* (ed. K. Gajdošová et al.), Bratislava, 9–16.
- PETROVIĆ Snežana, TASOVAC Toma, 2015, Multiple Access Paths for Digital Collections of Lexicographic Paper Slips, [In:] *Electronic Lexicography in the 21st Century: Linking Lexical Data in the Digital Age* (ed. I. Kosem et al.), Ljubljana – Brighton, 384–396.
- PEŹIK Piotr, 2012, Język mówiony w NKJP, [W:] *Narodowy Korpus Języka Polskiego* (red. A. Przepiórkowski, M. Bańko, R. Górski, B. Lewandowska-Tomaszczyk), Warszawa, 37–47 [online]. [cit. 2023-10-10]. <http://nkjp.pl/index.php?page=3&lang=0>
- PEŹIK Piotr, 2014, *Spokes – a search and exploration service for conversational corpus data* [online]. [cit. 2023-10-10]. https://clarin-pl.eu/dspace/bitstream/handle/11321/47/spokes_pezik.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- POPOWSKA-TABORSKA Hanna, 1965, *Dawne pogranicze językowe polsko-dolnołużyckie (w świetle danych toponomastycznych)*, Wrocław.
- POPOWSKA-TABORSKA Hanna, 1996, Raz jeszcze o leksykalnych związkach łużycko-kaszubskich, [W:] *Z historii języków łużyckich. Zbiór studiów* (red. H. Faßke, E. Wrocławska), Warszawa, 205–210.
- POPOWSKA-TABORSKA Hanna, 1997, Rozważania nad leksykalną więzią Pomorza, Łużyc i Połabii, [W:] *Obraz językowy słowiańskiego Pomorza i Łużyc. Pogranicza i kontakty językowe* (red. J. Zieniukowa), Warszawa, 29–34.
- POPOWSKA-TABORSKA Hanna, 2004, Na marginesie rozważań o nawiązaniach łużyckich w kresowych gwarach zachodniej Wielkopolski, [W:] *Z językowych dziejów słowiańszczyzny* (H. Popowska-Taborska), Warszawa, 79–84.
- PRAVDA Ján, 2004, O aplikáciách kartogramovej metódy, *Geografický časopis* 4/2004 [online]. [cit. 2023-12-07]. <https://www.sav.sk/journals/uploads/05131247Pravda.pdf>
- PRENSKY Marc 2001a, Digital natives, digital immigrants, *On the Horizon* 9/5/2001, 1–6.
- PRENSKY Marc 2001b, Digital natives, digital immigrants, Part 2: Do they really think differently?, *On the Horizon* 9/6/2001, 1–6.
- PRZYBYLSKA Renata, 2009, Badania nad polszczyzną mówioną a leksykografia, [W:] *Polszczyzna mówiona ogólna i regionalna* (red. B. Dunaj i M. Rak), Kraków, 33–39.
- RAAF Manuel, 2022, Evaluation des User-centered Designs eines Sprachinformationssystems, [In:] *Dictionaries and Societies, Book of Abstracts of the XX Euralex International Congress* (ed. A. Klosa-Kückelhaus et al.), Mannheim, 149–151.

- Rádio Patria 2016 — Zvony nad krajinou (08.06.2016). Program národnostno-etnického vysielania Rádia Patria [online]. [cit. 2024-03-24] <https://www.rtvsk.sk/radio/archiv/11120/459570>
- REICHAN Jerzy, WOŹNIAK Kazimierz, 2001, Perspektywy polskiej leksykografii gwarowej, *Gwary dziś 1 (Metodologia badań)*, Poznań, 33–42.
- RIEGER Janusz (comp.), 1996, *A Lexical Atlas of the Hutsul Dialects of the Ukrainian Language*, Warszawa.
- RIEGER Janusz, 2016, *Mały słownik lemkowskijskiej wsi Bartne*, Warszawa.
- RIPKA Ivor, 1986, Koncepcia a realizácia Atlasu slovenského jazyka, *Jazykovedný časopis* 37/1986, Bratislava, 73–82.
- RIPKA Ivor, 2002, *Aspekty slovenskej dialektológie*, Prešov.
- RIPKA Ivor, 2009, Slovenská dialektológia, [V:] *História, súčasný stav a perspektívy dialektologického bádania* (red. P. Žigo), Bratislava, 17–23.
- RIPKA Ivor, 2023, *Selecta linguistica 9. Jazykový zemetis*, Brno.
- ROZBOUDOVÁ Lenka, KONEČNÝ Jakub, 2018, *Современная дидактика русского языка как второго иностранного. Языковые средства*. Praha.
- RUŠČÁK František, 2004, Nárečie Jenkoviec a okolia, [V:] *Slovenčina na začiatku 21. storočia: zborník z vedeckej konferencie na počesť Ivora Ripku konanej 7. marca 2003 na Katedre slovenského jazyka a literatúry Fakulty prírodných a humanitných vied Prešovskej univerzity v Prešove* (red. M. Imrichová), Prešov, 195–199.
- SABOL Ján, 1989, *Syntetická fonologická teória*, Bratislava.
- SABOL Ján, 2007, Analogistický a anomalistický princíp pri jazykových kodifikáciách, *Jazykovedný zápisník* 22-24/2007 [online]. [cit. 2023-12-07]. http://www.juls.savba.sk/sjs/zapisnikySJS/zap2003_2005.pdf
- SAFAREWICZ Jan, 1967, Litewskie nazwy miejscowe na -iszki, *Onomastyka* XII/1967, 15–63.
- SALLABANK Julia, 2012, Diversity and language policy for endangered languages, [In:] *Cambridge Handbook of Language Policy* (ed. B. Spolsky), Cambridge, 100–123.
- SEMJANOVÁ Miloslava, 1980, Diskusný príspevok, [V:] *Dialektologický zborník I: materiály z I. slovenskej dialektologickej konferencie konanej v Prešove 17.–19. apríla 1975* (red. L. Bartko), Prešov, 239–242.
- SCHUSTER-ŠEWC Heinz, 1969, O charakterystyce dawnych łużycko-polskich gwar przejściowych na terenie Dolnego Śląska, *Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego* VII/1969, Wrocław, 13–24.
- SCHWARZ Petr et al., 2004, Towards Lower Error Rates in Phoneme Recognition, [In:] *Lecture Notes in Computer Science*, unpag.
- SIEROCIUK Jerzy, 1990, Przyczyny przemian dialektów ludowych, [W:] *Język – kultura – społeczeństwo. Wybór studiów i materiałów* (red. S. Dubisz), Warszawa, 114–115.
- SIEROCIUK Jerzy, 2003, Założenia metodologiczne badań języka wsi, [W:] *Poznańskie Spotkania Językoznawcze*, t. XI (red. Z. Krążyńska i Z. Zagórski), Poznań, 131–136.
- SIEROCIUK Jerzy, 2006, Regionalny słownik gwarowy – nowa propozycja z udziałem środowiska lokalnego, [W:] *Język – literatura – wychowanie. Praca zbiorowa dedykowana Profesor Annie Kowalskiej* (red. J. Bałachowicz, S. Frycie), Warszawa, 65–70.

- SIEROCIUK Jerzy, 2010, Założenia metodologiczne regionalnych słowników gwarowych powstających przy współudziale środowisk lokalnych, [W:] *Studia Dialektologiczne* 4 (red. H. Kurek, A. Tyrpa, J. Wronicz), Kraków, 135–143.
- SIEROCIUK Jerzy, 2015, Korpus gwarowy – możliwości i ograniczenia, [W:] *Діалекти в синхронії та діяхронії: текст як джерело лінгвістичних студій* (red. П.Ю. Гриценко), Київ, 333–344.
- SIEROCIUK Jerzy, 2016, Słowniki regionalne jako wstępny etap opracowania Słownika ogólnowielkopolskiego, [W:] *Słowiańskie słowniki gwarowe – tradycja i nowatorstwo* (red. D.K. Rembiszewska), Warszawa–Łomża, 245–254.
- SIEROCIUK Jerzy, 2019, Status uniwerbizmów w słowotwórstwie gwarowym, [W:] *Studia Dialektologiczne* V (red. B. Grabka, R. Kucharzyk, A. Tyrpa), Kraków, 91–98.
- SIEROCIUK Jerzy, 2020a, Features defining subdialects spoken in language of villagers, *Gwary Dziś* 13/2020, 173–181; DOI 10.14746/gd.2020.13.9
- SIEROCIUK Jerzy, 2020b, Dialectal diminutives in a system and a text, *Gwary Dziś* 13/2020, 191–200; DOI 10.14746/gd.2020.13.11
- SIEROCIUK Jerzy, 2021, Wielkopolskie Słowniki Regionalne – założenia leksykograficzne serii, *Gwary Dziś* 14/2021, 289–305.
- SKORVID Sergej, 2016, Czech immigrant dialects in the Northern Caucasus and Western Siberia, *International Journal of the Sociology of Language* 238/2016, 127–143.
- SKORVID Sergej, 2017, A nejkyn ešče neco vo češškim jazyku na Kaukázój i ponad Irtyšem, [V:] *Struktura v jazyce, jazyk v komunikaci* (red. O. Uličný), Liberec, 161–172.
- SKORVID Sergej, 2018–2019, „I voni se tadle zrouna čtyři člověka vstalo...“ aneb Češi na samotě u Majkopu (a jinde), *Český jazyk a literatura* 69(5)2018–2019, 224–232.
- SKORVID Sergej, 2021, „Furt to jde, počat, nekončivá se to...“ O vývojových inovacích v českých nářečních varietách v Rusku, *Naše řeč* 5/2021, 311–321.
- SKORVID Sergej, 2024, *České etnojazykové ostrovy v Rusku na počátku 21. století*, Praha.
- SKWARSKA Karolína, KREJČÍŘOVÁ Iveta, VAŠÍČEK Michal, 2020, Cesta k digitalizaci slovníků v Oddělení slavistické lingvistiky a lexikografie SLÚ, [V:] *Proměny české slavistiky po roce 1989* (ed. E. Šlaurová et al.), Praha, 137–148.
- Slovník nářečí českého jazyka* [online], 2016, Dialektologické oddělení Ústavu pro jazyk český, Brno. [cit. 2024-22-01]. <http://sncej.ujc.cas.cz>
- Slovník nářečí českého jazyka* [online]. [cit. 2024-01-14]. <http://sncej.ujc.cas.cz>
- Slovník spisovného jazyka českého I–IV*, 1960–1971, Praha.
- SNYDER David et al., 2018, X-Vectors: Robust DNN Embeddings for Speaker Recognition, [In:] *International Conference on Acoustics, Speech and Signal Processing*, Calgary, 5329–5333.
- SOBIERAJSKI Zenon, 1985, *Teksty gwarowe z zachodniej Wielkopolski*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź.
- SOBIERAJSKI Zenon, 1996, Związki językowe łużycko-słowiańskie, [W:] *Přinošky k serbskemu řečespytej. Beiträge zur sorbischen Sprachwissenschaft* (red. H. Faßke, R. Löttsch), Budyšin/Bautzen, 52–63.
- SOKOLOVÁ Miloslava, 1995, *Kapitolky zo slovenskej morfológie*, Prešov.
- SPINKOVÁ Stanislava, VONDRÁKOVÁ Alena, 2022, *Pomnožná jména v nářečích*. Měřitko 1 : 1 600 000 (8 map). 841×1189 mm, Olomouc. Dostupné též z: https://ceskanareci.cz/dokumenty/MAPS_23_mapa.pdf [cit. 2024-01-14]

- Spokes-CLARIN [online]. [cit. 2023-10-10]. <<http://spokes.clarin-pl.eu/>>
- SSN UZ – *Slovník slovenských nářečí – Ukázkový svazek*, 1980, Bratislava.
- SSN I – *Slovník slovenských nářečí I (A–K)*, 1994, Bratislava.
- SSN II – *Slovník slovenských nářečí II (L–Povzchádzat)*, 2006, Bratislava.
- STANISLAV Ján, 1958, *Dejiny slovenského jazyka II. Tvaroslovie*, Bratislava.
- STANISLAV Ján, 1967, *Dejiny slovenského jazyka I. Úvod a hláskoslovie* (tretie, doplnené vydanie), Bratislava.
- Statistický lexikon obcí v zemi České: úřední seznam míst podle zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 266 Sb. zák. a nař., 1934, Statistický lexikon obcí v republice Československé, Praha.
- Statistický lexikon obcí v zemi Moravskoslezské: úřední seznam míst podle zákona ze dne 14. dubna 1920 čís. 266 Sb. zák. a nař., 1935, Statistický lexikon obcí v republice Československé, Praha.
- STIEBER Zdzisław, 1934, *Stosunki pokrewieństwa języków łużyckich*, Kraków.
- STIEBER Zdzisław, 1964, *Atlas językowy dawnej Łemkowszczyzny: Zeszyt VIII*, Łódź.
- STIEBER Zdzisław, 1982, *Dialekt Łemków: Fonetyka i fonologia*, Wrocław.
- STIEBER Zdzisław, POPOWSKA-TABORSKA Hanna (red.), 1964–1978, *Atlas językowy kaszubszczyzny i dialektów sąsiednich* (t. I–V pod kier. Z. Stiebera, t. VII–XV pod kier. H. Popowskiej-Taborskiej), Wrocław.
- STUPŇÁNEK Bronislav, VONDRÁKOVÁ Alena, 2022a, *Slezské asibilace v druhé polovině 20. století*. Měřítko 1 : 150 000 a 1 : 375 000. 70×100 cm, Olomouc. Dostupné též z: https://ceskanareci.cz/dokumenty/MAPS_20_mapa.pdf [cit. 2024-01-14].
- STUPŇÁNEK Bronislav, VONDRÁKOVÁ Alena, 2022b, *Výsledky vývoje tvrdého y ve 20. století*. Měřítko 1 : 600 000 a 1 : 2 600 000. 70×100 cm, Olomouc. Dostupné též z: https://ceskanareci.cz/dokumenty/MAPS_21_mapa.pdf [cit. 2024-01-14].
- STUPŇÁNEK Bronislav, VONDRÁKOVÁ Alena, 2022c, *Ústup dvojího l během 20. století*. Měřítko 1 : 1 400 000 (4 mapy) a 1 : 2 500 000 (2 mapy). 70×100 cm, Olomouc. Dostupné též z: https://ceskanareci.cz/dokumenty/MAPS_22_mapa.pdf [cit. 2024-01-14].
- Sytuacja osób starszych w Polsce w 2021 r., Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Warszawa, Białystok 2022 [online]. [cited 2023-11-25]. https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/6002/2/4/1/sytuacja_osob_starszych_w_polsce_w_2021_r.pdf
- SZCZEPANKOWSKA Irena, 1993, Pokoleniowe uwarunkowania współczesnej świadomości językowej mieszkańców wsi, [W:] *Polszczyzna Mazowska i Podlasia. Różnice w mowie pokoleń* (red. B. Bartnicka, B. Falińska, A. Kowalska, H. Sędziak), Łomża – Warszawa, 87–91.
- SZMRECSANYI Benedikt, 2014, Methods and Objectives in Contemporary Dialectology, [In:] *Contemporary approaches to dialectology: The area of North, Northwest Russian and Belarusian vernaculars* (red. I. Seržant, B. Wiemer), Bergen, 81–92.
- SZULTKA Zygmunt, 1992, *Studia nad rodowodem i językiem Kaszubów*, Gdańsk.
- ŠEMBERA Alois Vojtěch, 1864, *Základové dialektologie československé: s příklady všech řečí slovanských a různorečí českých, moravských a slovenských*, Vídeň.
- ŠEWC Hinc, *Gramatika hornjoserbskeje řeče*, Budyšin 1968.
- ŠIMEČKOVÁ Marta, 2024, *Archiv zvukových záznamů nářečních promluv. Minulost, přítomnost a budoucnost*, Praha.

- ŠIMEČKOVÁ Marta, 2024–25, Nářeční zdroje pro výuku českého jazyka, *Český jazyk a literatura* 3/2024–25, 110–116.
- ŠIŠKOVÁ Růžena, 1998a, Слов'янський інститут та україністичні діалектологічні дослідження, *Slavia* 67/1998, 455–462.
- ŠIŠKOVÁ Růžena, 1998b, Profesor Oldřich Leška – ukrajinistické práce dialektologické, [V:] *Slavica Pragensia ad tempora nostra. Sborník z konference ke 150. výročí založení stolice slovanské filologie na Karlově univerzitě*, Praha, 47–54.
- ŠIŠKOVÁ Růžena, 2009, *Areálové studie slovní zásoby rusínských nářečí východního Slovenska. Diferenční slovník*, Praha.
- ŠIŠKOVÁ Růžena, MUŠINKA Mikuláš, MUŠINKA Alexander, 2005, *Ukrajinská nářečí Slovenska. Výzkum a zvukové zápisy z let 1957–1967*, Praha.
- ŠIŠKOVÁ Růžena, MUŠINKA Mikuláš, HRUŠOVSKÝ Jozef, 2009, *Vyprávění a písně Rusínů z východního Slovenska. Jihokarpatská ukrajinská nářečí v autentických záznamech*, Praha.
- ŠIŠKOVÁ Růžena et al., *Lexikální databáze jihokarpatských nářečí z materiálů I. Paňkevyče* [online]. [cit. 2024-01-03]. <https://miracle.slu.cas.cz/ukrajina2/>
- ŠTOLC Jozef et al., 1968, *Atlas slovenského jazyka I. Vokalizmus a konsonantizmus. Časť prvá – mapy*, Bratislava.
- ŠTOLC Jozef et al., 1978, *Atlas slovenského jazyka II. Flexia. Časť druhá. Úvod – komentáre*, Bratislava.
- ŠTOLC Jozef et al., 1981, *Atlas slovenského jazyka II. Flexia. Časť prvá – mapy*, Bratislava.
- ŠTOLC Jozef, 1994, *Slovenská dialektológia*, Bratislava.
- TALKO-HRYNCEWICZ Julian, 1919, Śp. Wandalin Szukiewicz, *Przegląd Archeologiczny* I(3–4)/1919, 81–83.
- TARAS Božena, 2004, Anonim w Internecie, czyli o komunikacji *incognito*, [W:] *Dialog a nowe media* (red. M. Kita, J. Grzenia), Katowice, 42–51.
- TORRES-CARRASQUILLO Pedro A. et al., 2002, Approaches to Language Identification using Gaussian Mixture Models and Shifted Delta Cepstral Features, [In:] *7th International Conference on Spoken Language Processing*, Colorado, 89–92.
- TOSCO Mauro, 2008, Introduction: Ausbau is everywhere!, *International Journal of the Sociology of Language* 191/2008, 1–16.
- TRUDGILL Peter, 2004, Glocalisation and the Ausbau sociolinguistics of modern Europe, [In:] *Speaking from the Margin: Global English from a European Perspective* (ed. A. Duszak, U. Okulska), Frankfurt am Main, 35–49.
- TULLOCH Shelley, 2006, Preserving dialects of an endangered language, *Current Issues in Language Planning* 7(2–3)/2006, 269–286.
- URBAŃCZYK Stanisław, 1963, Periodyzacja dziejów polskiego języka literackiego, [W:] *Z polskich studiów slawistycznych*, seria II, Warszawa.
- UTĚŠENÝ Slavomír, 1960, *Nářečí přechodového pásu česko-moravského*, Praha.
- VACHEK Josef, 1968, *Dynamika fonologického systému současné spisovné češtiny*, Praha.
- VALK Jörgen, ALUMÄE Tanel, 2021, VoxLingua107: a Dataset for Spoken Language Recognition, [In:] *IEEE Spoken Language Technology Workshop (SLT)*, 652–658.
- VAŠÍČEK Michal, 2017, Prameny lexikální databáze z nářečních materiálů I. Paňkevyče, [V:] *Moderní slovanská lexikografie* (ed. B. Niševa et al.), Praha, 77–86.

- VAŠÍČEK Michal, 2018, Specifika nářečí obce Pača (okr. Rožňava) v kontextu rusínských dialektů na Slovensku, [V:] *Studium Carpato-Ruthenorum 2018* (red. K. Koporová), 45–61.
- VAŠÍČEK Michal, 2020a, *Dynamika jihokarpatských nářečí*, Praha.
- VAŠÍČEK Michal, 2020b, *Chrestomatie jihokarpatských nářečí*, Praha.
- VAŠÍČEK Michal, 2020c, Názvy částí vozu a koňského zápřahu v nářečích Rusínů východního Slovenska, [V:] *Etnolingvistický výskum na Slovensku. Súčasný stav a perspektívy* (ed. K. Žeňuchová), Bratislava, 97–114.
- VAŠÍČEK Michal, 2023, The *Lexical Database of South Carpathian Dialects Based on Ivan Pankevych's Materials Made Available*, *Slavia* 92(4)/2023, Praha, 458–467.
- VAŠÍČEK Michal, VAŠÍČKOVÁ Darja, 2020, Ustálená prirovnání se zvířecím komponentem v lexikální databázi jihokarpatských nářečí z materiálů I. Paňkevych, *Науковий вісник Ужгородського університету, Філологія* 44(2)/2020, 68–77.
- VON WALDENFELS Ruprecht, WOŹNIAK Michał, 2016, SpoCo – a simple and adaptable web interface for dialect corpora, *Journal for Language Technology and Computational Linguistics* 31/2016, Hannover, 155–170.
- VORÁČ Jaroslav, 1955, *Česká nářečí jihozápadní*, Praha.
- VORÁČ Jaroslav, 1976, *Česká nářečí jihozápadní II*, Praha.
- VOŽENÍLEK Vít et al., 2022a, Mapping, synthesis and visualization of Czech dialects, *International Journal of Cartography* 8(1)/2022, 148–163.
- VOŽENÍLEK Vít et al., 2022b, Improving the concept of dialect maps based on geoinformatization of Czech dialectologic research, *Abstracts of the ICA* 5, 15 [online]. [cit. 2024-01-14]. <https://doi.org/10.5194/ica-abs-5-15-2022>
- WACLAWIČOVÁ Martina, GOLÁŇOVÁ Hana, 2018–2019, Nářeční korpus DIALEKT a jeho použití ve výuce češtiny, *Český jazyka a literatura* 3/2018–2019, 127–133.
- WAGNER Agnieszka et al., 2015, Przegląd wybranych aspektów analizy prozodii mowy spontanicznej na potrzeby technologii mowy, *Prace Filologiczne* LXVI/2015, Warszawa, 271–298.
- WATT Dominic, 2018, Applied Dialectology: Dialect Coaching, Dialect Reduction, and Forensic Phonetics, [In:] *The Handbook of Dialectology* (eds. Ch. Boberg et al.), Chichester, 219–232.
- WOŁOWSKA Katarzyna, 2022, Rozmowa pisana. Parametry formalne i pragmatyczne wypowiedzi na forach dyskusyjnych w Internecie, *Stylistyka* XXXI/2022, 27–46.
- WSR-Czw: *Słownik języka mieszkańców okolic Czerniejewa. Praca na roli i w gospodarstwie*, 2018, J. Kobus, M. Stępień (red.), Poznań.
- WSR-Gn: *Słownik języka mieszkańców okolic Gniezna. Świąta, wierzenia i przesady*, 2018, J. Kobus, T. Gniazdowski (red.), Poznań.
- WSR-Kłc: *Słownik języka mieszkańców okolic Klecka. Praca na roli i w gospodarstwie*, 2018, J. Kobus, T. Gniazdowski (red.), Poznań.
- WSR-Pob-1: *Słownik języka mieszkańców okolic Pobiedzisk. Praca na roli i w gospodarstwie*, 2021, J. Kobus, A. Migdalek (red.), Poznań.
- WSR-Pob-2: *Słownik języka mieszkańców okolic Pobiedzisk. Przyroda*, 2023, J. Kobus, A. Migdalek (red.), Poznań.
- WYDERKA Bogusław, 2012, Emancypacja dialektów, *Z Polskich Studiów Slawistycznych, Seria 12. językoznawstwo*, 2012, 203–209.

- Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 w zakresie deklarowanej narodowości oraz języka używanego w domu [online]. [cited 2023-11-25]. <https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/narodowe-spisy-powszechne/narodowy-spis-powszechny-2002/wyniki-narodowego-spisu-powszechnego-2002-narodowosci-oraz-jezyka/>
- WYRWAS Katarzyna, 2004, Kilka uwag o dyskusji na forum internetowym, [W:] *Dialog a nowe media* (red. M. Kita, J. Grzenia), Katowice, 52–72.
- YASTREMSKA Tetiana, 2015, The lexeme *sepx*: its phonetic and semantic features, and derivative resources in south-western dialects of Ukrainian, *LingVaria* 19/2015, 221–239. <https://journals.akademicka.pl/lv/article/view/2776/2520>
- ZAGÓRSKI Zygmunt, 1964, *Związki językowe północnej Wielkopolski i Krajny z kaszubszczyzną i językiem dolnołużyckim*, Poznań.
- ZAGÓRSKI Zygmunt, 1982, *O badaniach integracji w zakresie świadomości językowej w kilku województwach zachodnich*, Wrocław [i in.].
- ZARĘBA Alfred, 1965, Gwarowy tekst łużycki (mużakowski), *Zeszyty Naukowe UJ CXIV. Prace Językoznawcze* 15/1965, 281–294.
- ZARĘBA Alfred, 1969/1983a, O rozwoju prasłowiańskiego ę w łużyckim dialekcie mużakowskim, [W:] *Slawisch-deutsche Wechselbeziehungen in Sprache, Literatur und Kultur* (red. W. Krauss, Z. Stieber, J. Bělič, V. I. Borkovskij), Berlin 1969, 296–299 (przedruk: Zaręba A., *Pisma polonistyczne i slawistyczne*, Warszawa-Kraków 1983, 325–330).
- ZARĘBA Alfred, 1969–1989, *Atlas językowy Śląska*, I–VII, Kraków 1969–1970, Warszawa Kraków 1972–1989.
- ZARĘBA Alfred, 1973/1983b, Ze związków językowych polsko-łużyckich, *Język Polski* 53/1973, 208–218, przedruk: Zaręba A., *Pisma polonistyczne i slawistyczne*, Warszawa-Kraków, 310–324.
- ZDANIUKIEWICZ Alojzy Adam, 1992, O powstaniu i rozwoju języka polskiego na Kresach Wschodnich – polemicznie, *Z Polskich Studiów Slawistycznych*, VIII, Warszawa, 271–276.
- ZISSMAN Marc A., SINGER Elliot, 1994, Automatic language identification of telephone speech messages using phoneme recognition and N-gram modelin, [In:] *Proceedings of ICASSP, 94. IEEE International Conference on Acoustics, Speech and Signal Processing*, Adelaide, 305–308.
- ZISSMAN Marc A., 1996, Comparison of four approaches to automatic language identification of telephone speech, *IEEE Transactions on Speech and Audio Processing* 4/1/1996, 31–34.
- ŽIGO Pavol, 2011, *Historická a areálová lingvistika (Studia selecta)*, Bratislava.
- ŽIGO Pavol, 2012, *Analogie a anomálie v substantívnej deklinácii slovanských jazykov*, Bratislava.
- ŽIGO Pavol, 2013, Pár metamorfóz substantívnej deklinácie slovanských jazykov, [V:] *Jazyk je zázračný organizmus... Metamorfózy jazyka a jazykovedy: Zborník príspevkov venovaných prof. PhDr. Ivorovi Ripkovi, DrSc., emer. prof. PU, pri príležitosti jeho životného jubilea* (red. M. Imrichová), Prešov, 58–78.
- ŽIGO Pavol, 2017, *Vývin substantívnej deklinácie v slovanských jazykoch*, Bratislava.

- АВАНЕСАЎ Рубэн (рэд.), 1964, *Нарысы па беларускай дыялекталогіі*, Мінск.
- АВАНЕСОВ Рубен, 1965, *Вопросник Общеславянского лингвистического атласа*, Москва.
- АНТОНОВА-ВАСИЛЕВА Лучия (и др.), *Мястото на българската диалектна лексика сред диалектната лексика на езиците в Европа (лингвогеографско изследване)* [online]. [цит. 2023-20-05] < <https://www.lexicalgeolinguistic.org/Dialects/> >
- АНТОНОВА-ВАСИЛЕВА Лучия, 2013, Приносът на Словенския лингвистичен атлас за проучването на диалектите на южните славянски езици, *Jezikoslovni zapiski* 19/2, Ljubljana, 85–93.
- АРКУШИН Григорій, 2003, *Сказав, як два зв'язав. Народні вислови та загадки із Західного Полісся і західної частини Волині*, Люблін-Луцьк.
- АУМ 1988 – МАТВІЯС Іван (гол. ред.), 1988, *Атлас української мови. Том другий. Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі*, Київ.
- БАБИЧ Надія, 1971, *Фразеологія української мови*, Ч. 2, Чернівці.
- БАЛЕЦКИЙ Эмиль, 1980, Диалектные записи из Комлошки, *Studia Slavica Hung.*, 26/1980, Budapest, 97–138.
- БДА – *Български диалектен атлас*, I–VI, 1964–1986, БАН, София.
- БДАОТ, 2001, *Български диалектен атлас. Обобщаващ том. I–III. Фонетика. Акцентология. Лексика* (отг. ред. Ив. Кочев), София.
- БДАОТ, 2016, *Български диалектен атлас. Обобщаващ том. IV. Морфология*. (отг. ред. М. Тетовска-Троева), София.
- БЛИНОВА Ольга (ред.), 1982–1983, *Мотивационный диалектный словарь (говоры Среднего Приобья): в 2 т.*, Томск, т. 1–2.
- БОЖКОВ Рангел, 1986, *Български диалектен атлас. Български говори в Цариградско и Босилеградско. Ч. I. Карти. Ч. II. Статии. Коментари. Показалци* (отг. ред. Ив. Кочев), София.
- БОРОДИНА Марина, 1980, Развитие ареальных исследований и основные типы ареалов, [В:] *Взаимодействие лингвистических ареалов: Теория, методика и источники исследования* (ред. М. А. Бородина), Ленинград.
- БЫКОВА Гульчера Вахобовна, 2003, *Лакунарность как категория лексической системологии*, Благовещенск.
- ВАРХОЛ Надія, ІВЧЕНКО Анатолій, 1990, *Фразеологічний словник лемківських говірок Східної Словаччини*, Братіслава.
- ВАСИЛЕВА Лиляна (и др.), 2017, Българската диалектна лингвистична география през ХХІ в., [В:] *Доклади от Международната юбилейна конференция на Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ (София, 15 – 16 май 2017 г.). Част I*. София, 204–222.
- ВАШИЧКОВА Дарья, 2020, Некоторые случаи полисемии и омонимии в карпаторусинских говорах на примере названий бабочек, [В:] *Etnolingvistický výskum na Slovensku. Súčasný stav a perspektívy* (ed. K. Žeňuchová), Bratislava, 115–126.
- ВАШИЧКОВА Дарья, 2021, Многозначные названия домашних птиц в карпаторусинских говорах, [В:] *Studium Carpatho-Ruthenorum* 2021 (ред. К. Копорова), Пряшів, 40–52.

- ВАШИЧКОВА Дарья, 2022, О некоторых многозначных орнитонимах в карпаторусинских диалектах, [В:] *Studium Carpatho-Ruthenorum* 2022 (ред. К. Копорова), Пряшів, 59–73.
- ВАШИЧКОВА Дарья, 2024, Полисеманты и омонимы со значением “часть тела животного” в карпаторусинских говорах, [В:] *Диалектная лексика – 2024* (ред. О.Н. Крылова, С.А. Мызников), Санкт-Петербург, 52–63.
- ВАШИЧКОВА Дарья, 2025, “Коли вовчиця має девять, то дев'яте рысь...” (Многозначные и омонимичные названия хищников в южнокарпатских говорах), *Slavica Slovaca* 60(1)/2025, 71–79.
- ВЕНЖИНОВИЧ Наталія, 2018, *Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології*, Ужгород.
- ВЕРХРАТСКИЙ Иван, 1899–1901, *Знадоби для пізнання угорско-руських говорів*. I–II. Львів.
- ВЕРХРАТСКИЙ Иван, 1902, *Про говор галицких Лемків*, Львів.
- ВИДОЕСКИ Божидар, 1998, *Дијалектите на македонскиот јазик 1*, Скопје.
- ВИДОЕСКИ Божидар, 1999а, *Дијалектите на македонскиот јазик 2*, Скопје.
- ВИДОЕСКИ Божидар, 1999б, *Дијалектите на македонскиот јазик 3*, Скопје.
- ВИДОЕСКИ Божидар, 2000а, *Фонолошки бази на говорите на македонскиот јазик*, Скопје.
- ВИДОЕСКИ Божидар, 2000б, *Прашалник за собирање материјал за македонскиот дијалектен атлас*, Скопје.
- ВИДОЕСКИ Божидар, 2000в, *Текстови од дијалектите на македонскиот јазик*, Скопје.
- ВРАБЕЛЬ Михайло, 1900, *Угро-руски народны спѣванки. Т. I. Спѣванки марамороски*, Будапешт.
- ГАНУДЕЛЬ Зузана, 1981–2010, *Лінгвістичний атлас українських говорів східної Словаччини*. I. Назви трав, посуду і кухонного начиння. II. Ткацька лексика. III. Назви будівництва і транспорту. IV. Анатомічна та експресивна лексика, Пряшів.
- ГАНУДЕЛЬ Зузана, 1992, Історія „Словника південнокарпатських говорів” І. Панькевича у листуванні, [В:] *Матеріали наукової конференції, присвяченої пам'яті Івана Панькевича (23–24 жовтня 1992 року)*, Ужгород, 179–181.
- ГАНУДЕЛЬ Зузана, 2009, Хронологія роботи над «Словником південнокарпатських говорів» І. Панькевича, [In:] *Ukrajínistika v slovanskom kontexte na začiatku nového tisícročia: jazykovedný zborník vedeckých štúdií venovaný životnému jubileu doc. PhDr. Zuzany Hanudelovej, CSc.* (ed. M. Čižmarová), Prešov, 184–200.
- ГЕРД Александр, 1986, Типы русских текстов и организация машинного фонда русского языка, [В:] *Машинный фонд русского языка: идеи и суждения* (отв. ред. Ю. Н. Караулов), Москва, 67–75.
- ГНАТЮК Володимир, 1897–1900, *Етнографічні матеріали з Угорської Русі*, I–IV, *Етнографічний збірник*, Львів.
- ГОЛОВАЦКИЙ Яков, 1878, *Народныя пѣсни Галицкой и Угорской Русі*, Москва.
- ГОРПИНИЧ Володимир, 1999, *Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія*, Київ.
- ГРИЦАК Микола, 2017, *Матеріали до Словника українських говірок Закарпатської області. Вип. 1: А–Б* (ред. П.Ю. Гриценко), Київ.

- ГРИЦЕНКО Павло, 1990, *Ареальне варіювання лексики*, Київ.
- ГРИЦЕНКО Павло, 1992, Відгук про лексичні матеріали словника українських закарпатських говірок проф. І.А. Панькевича, [В:] *Матеріали наукової конференції, присвяченої пам'яті І. Панькевича (23–24 жовтня 1992 року)*, Ужгород.
- ГРИЦЕНКО Павло та ін. (упоряд.), 1996, *Говірки Чорнобильської зони: Тексти*, Київ.
- ГУЙВАНЮК Ніна (ред.), 2005, *Словник буковинських говірок*, Чернівці.
- ДАБМ – *Дыялекталагічны атлас беларускай мовы*, 1963, Аванесаў Р.І., Мацкевіч Ю.Ф. (рэд.), Мінск.
- ДЕМСЬКИЙ Мар'ян, 1990, Суть фраземи, її ономасіологічні функції й особливості номінації (Матеріали до ідеографічного Словника українських фразем), *Записки НТШ ССХІХІ*, Львів, 238–265.
- ДЗЕНДЗЕЛІВСЬКИЙ Йосип, 1958–1993, *Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської УРСР. Лексика. I–III*, Ужгород.
- ДЗЕНДЗЕЛІВСЬКИЙ Йосип, 1969, Іван Панькевич як діалектолог, [В:] *Науковий збірник Музею української культури в Свиднику* 4(1)/1969, 167–209.
- Дигітална база на македонските материјали од ОЛА: <http://dict.manu.edu.mk>
- Дигітални ресурси на македонскиот јазик: <http://drmj.manu.edu.mk/>
- Дигітални ресурси на македонските дијалекти: <http://dijalekti.manu.edu.mk/>
- ДОБРОЛЬОЖА Галина, 2010, *Фразеологічний словник говірок Житомирщини*. Житомир.
- ДОЛНИЦЬКА Марта, 2002, Матеріали для словника українських закарпатських говірок Івана Панькевича, [В:] *Ivan Paňkevič a otázky spisovného jazyka. Štúdie a materiály* (ed. M. Mušíňka), Prešov, 27–35.
- ДРВОШАНОВ Васил, 1993, *Кајларскиот говор*, Скопје.
- ДУЛИЧЕНКО Александр, 1981, *Славянские литературные микроязыки. Вопросы формирования и развития*, Тарту.
- ДУЛИЧЕНКО Александр, 2017, Славянская микролингвистика и славянская микрофилология, *Русин* 48/2/2017, 41–50.
- ДУРНОВО Николай, СОКОЛОВ Николай, УШАКОВ Дмитрий, 1915, *Опыт диалектологической карты русского языка в Европе с приложением Очерка русской диалектологии*, Москва.
- ЗАПРУДСКІ Сяргей М., ЯНЕНКА Наталля В., 2011, Фанетичная варыянтнасць у вусным гарадскім маўленні (на матэрыяле запісаў у г.п. Хоцімску), [У:] *Мова – Літаратура – Культура* (Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі, Мінск, 28–29 кастрычніка 2010 г.), Мінск, 102–107.
- ЗАХАРОВА Капитолина, ОРЛОВА Варвара, 2004 (1970), *Диалектное членение русского языка*, Москва.
- ЗИЛИНСЬКИЙ Іван, 1934, Лемківська говірка села Явірок, *Lud Słowiański* 3/1934, Kraków, A178–A212.
- ИВАНОВ Йордан, 1972, *Български диалектен атлас. Български говори в Егейска Македония. Т. I. Драмско, Сярско, Валовицко и Зияховско. Ч. I. Карти. Ч. II. Статии. Коментари. Показалци* (отг. ред. К. Мирчев), София.

- ИВАНОВИЋ Ненад, 2019, Позив и упутство за купљење речи по народу за Речник Српске краљевске академије (1889): значајан прилог српској лексикографској култури, *Наш језик* 50/1/2019, Београд, 47–75.
- КАЗАКОВА Полина, ДОБРУШИНА Нина, ДАНИЭЛЬ Михаил, 2016, Экспедиции НИУ ВШЭ: Корпус говоров бассейна реки Устья и изучение вариативности в говоре деревни Михалёвская, *Русский язык в научном освещении* 32/2/2016, 250–257.
- КАЛИНИЧ Томаш, 2023, *Бумбарішка: пілотна мапа*, [online]. [цит. 2024-03-24] <https://bumbariska.com/demo/>
- КАРПІЛОВСЬКА Євгенія (ред.), 2013, *Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики*, Київ.
- КАРПІЛОВСЬКА Євгенія, 2015, Лексична картотека і корпус як інструмент лексикографічного моделювання слова, *Лексикографічний бюлетень* 24/2015, 15–22. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/185407>
- КАРСКИЙ Евфимий, 1903, *Белоруссы, 1: Введение и изучение языка и народной словесности*, Варшава.
- КЕРЕМИДЧИЕВА Славка (и др.), 2023, *Езикът на българската кухня*, София.
- КІРЛІКОВА Наталія, 2013, *Словник волинської фразеології*, Острог–Рівне.
- КОВАЛЕНКО Наталія, 2015, *Етнолінгвістика. Традиційні родинні обряди*, Кам'янець-Подільський.
- КОВАЛЕНКО Наталія, 2019, Регіональні атласи як джерело досліджень фраземіки говорів, *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* 50, Кам'янець-Подільський, 64–67.
- КОВАЛЕНКО Наталія, 2019, *Фразеологічний словник подільських і суміжних говірок*, Кам'янець-Подільський.
- КОВАЛЕНКО Наталія, 2020, *Західноподільські та суміжні говірки. Тексти*, Кам'янець-Подільський.
- КОВАЛЕНКО Наталія, 2021, *Фразеологія в українському діалектному мовленні*, Кам'янець-Подільський.
- КОНЁР Дарья, МАКАРОВА Анастасия, СОБОЛЕВ Андрей, 2019, Статистический метод языкового профилирования носителя диалекта (на материале восточно-сербского идиома села Берчиновац), *Вестник Томского государственного ун-та. Филология* 58/2019, 17–33.
- КОЧЕВА Ана, 2015, Нова карта на диалектната делитба на българския език, [В:] *Матеріали IV Міжнародного науково-методичного семінару з болгарської мови, літератури, культури та історії (22–23 травня 2015 р.): [збірник тез]*, Бердянськ, 25–26.
- КОЧЕВА Ана, Інтерв'ю за радіо „Фокус“ [online]. [цит. 2017-14-04], <http://www.focus-news.net/opinion/2016/05/25/38373/dots-d-r-ana-kocheva-ban-15-mln-sa-horata-koito-govoryat-balgarski-po-sveta-ezikat-ni-ima-tsentralna-rolya-za-obedinenieto-i-sahranenieto-na-natsiyata.html>
- КОЧЕРГАН Михайло, 2000а, Парадигматичні зв'язки, [В:] *Українська мова: Енциклопедія* (ред. В. Русанівський, О. Тараненко), Київ.
- КОЧЕРГАН Михайло, 2000б, Синтагматичні зв'язки, [В:] *Українська мова: Енциклопедія* (ред. В. Русанівський, О. Тараненко), Київ.
- ЛАБРОСКА Веселинка, 2008, *Кичевскиот говор*, Скопје.

- ЛАВЕР Василь, 1975, Семантико-структурные варианты диалектных фразеологизмов в южно-карпатских говорах и их лингво-географическая интерпретация, *Вопросы фразеологии. Тр. СамГУ* 272/8/1975, Самарканд, 178–191.
- ЛАВЕР Василь, 1978, До питання про дослідження діалектної фразеології методом лінгвогеографії, [В:] *Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеології української мови : тези доп.*, Ужгород, 95–96.
- ЛАТТА Василь, 1991, *Атлас українських говорів Східної Словаччини*, Братіслава – Пряшів.
- ЛИЗАНЕЦЬ Петро, 2008, *Українські південнокарпатські говірки Затисся Виноградівського району Закарпатської області*, Ужгород.
- ЛУКАШАНЕЦ Аляксандр А., 2011, Беларуская мова ў ХХІ ст.: асаблівасці развіцця і функцыянавання, [У:] *Мова – Літаратура – Культура* (Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі, Мінск, 28–29 кастрычніка 2010 г.), Мінск, 3–8.
- Мал атлас на македонските дијалекти*: <http://ical.manu.edu.mk/atlas/index.html>
- МАЦЮК Зоряна, 2011, *Людина і її буття у західнополіській фразеології*: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук, Луцьк.
- МАЦЮК Зоряна, 2020, *Говорити як медок варити: словник фразеологізмів Західного Полісся та суміжних територій*, Луцьк.
- МЕЛЬНИКАВА Ларыса А., 2006, Прадудыраванне пісьмовай інфармацыі ва ўмовах беларуска-рускага двухмоўя (сацыялінгвістычны аспект), [У:] *Працы кафедры сучаснай беларускай мовы*, выпуск 5, Мінск, 124–126.
- МИГОЛИНЕЦЬ Ольга, 2020, Фраземи, пов'язані з весільною обрядовістю, в українських закарпатських говірках, *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія* 44/2/2020, Ужгород, 219–225.
- МИГОЛИНЕЦЬ Ольга, ПИСКАЧ Ольга (упор.), 2004, *Українські закарпатські говірки: Тексти*, Ужгород.
- МИЛЮРАДОВИЋ Софија, 2017, Лингвистичка географија у Србији – језички записи на картама и њихово читање, *Јужнословенски филолог* 73/3–4/2017, Београд, 113–135.
- НАЗАРОВА Тетяна (відп. ред.), 1977, *Говори української мови (збірник текстів)*, Київ.
- НЕЩИМЕНКО Галина П., 1999, *Этнический язык. Опыт функциональной дифференциации (на материале сопоставительного изучения славянских языков)*, Мюнхен.
- НИКОЛАЕВ Сергей, 1995, Вокализм карпатоукраинских говоров. 1. Покутско-буковинско-гуцульский ареал (продолжение), *Славяноведение* 5/1995, Москва, 101–127.
- НИКОЛАЕВ Сергей, ТОЛСТАЯ Марфа, 2001, *Словарь карпатоукраинского торуньского говора*, Москва.
- ОКДА – *Общекарпатский диалектологический атлас*, I–VII, 1989–2003.
- ОЛА – *Общеславянский лингвистический атлас*. 1988– <https://www.slavatlas.org/>
- ОЛІЙНИК Мирослава, 2003, Етнокультурна конотація фразеологізмів гуцульських говірок і способи її реалізації, *Діалектологічні студії 2: Мова і культура*, Львів, 174–181.
- Общесловенски лингвистички атлас*: види ОЛА.
- ПАВЛИК Вікторія, 2019, *Свідчення Ганни Лупич про Голокост на Закарпатті*, [online]. [цит. 2024-03-24] https://www.youtube.com/watch?v=BfS4UcKNO_k

- ПАВЛЮК Микола, РОБЧУК Іван, 2003, *Українські говори Румунії: діалектні тексти*, Едмонтон [та ін.].
- ПАНЬКЕВИЧ Іван, 1934, Говір сіл ріки Рускої був. Марамороша в Румунії, [В:] *Науковий збірник товариства «Просвіта»* (ред. В. Гаджега и кол.), Ужгород, 185–216.
- ПАНЬКЕВИЧ Іван, 1938, *Українські говори Підкарпатської Руси і сумежних областей. Частина I: Звучня і морфологія*, Прага.
- ПАНЬКЕВИЧ Іван, 1958, *Нарис історії українських закарпатських говорів. Частина перша. Фонетика*, Прага.
- ПЕЕВ Коста, 1987, *Кукушкиот говор 1*, Скопје.
- ПЕЕВ Коста, 1988, *Кукушкиот говор 2*, Скопје.
- ПЕРЕХВАЛЬСКАЯ Елена, 2016, *Этнолингвистика: учебное пособие для академического бакалавриата*, Москва.
- ПЕТРОВИЋ Снежана, ТАСОВАЦ Тома, 2016, Лексикографска анотација нестандартних облика у служби претраживости електронских речника, [У:] *Лексикологија и лексикографија у светлу савремених приступа* (ур. С. Ристић et al.), Београд, 155–168.
- ПОПОВА Татьяна, 1998, Флексия глагольной формы 3-го лица единственного числа настоящего времени, [В:] *Восточнославянские изоглоссы 1998: Выпуск 2* (отв. ред. Т.В. Попова), Москва, 130–169.
- ПОПОВА Татьяна, 2006, Конечные /т/, /т'/ и /Ø/ в формах 3 лица множественного числа настоящего времени, [В:] *Восточнославянские изоглоссы: Выпуск 4* (отв. ред. Т.В. Попова), Москва, 82–108.
- Радыё свабода. ЯН МАКСИМЮК [online].[cited 2023-11-25]. svaboda.org/author/ян-максимюк/jqmp_
- РЕМЕТИЋ Слободан, 1997, Српски језик у лингвистичким атласима, *Славистика* 1/1997, Београд, 116–120.
- РІПЕР Януш, 2004, Становиско і зріжницювання «русинських» діалектів в Карпатах, [В:] *Русинський язык* (red. nauk. P.R. Magocsi), Opole, 39–66.
- РУСНАК Наталія та ін. (укл.), 2006, *Буковинські говірки: хрестоматія діалектних текстів*, Чернівці.
- РЫКО Анастасия, СПИРИЧЕВА Маргарита, 2019, О критериях языкового профилирования речи носителей говоров русско-белорусского пограничья, *Севернорусские говоры* 18/2019, 115–132.
- РЫКО Анастасия, СПИРИЧЕВА Маргарита, 2020, *Корпус Хиславичского района Смоленской области*. Москва: Международная лаборатория языковой конвергенции, НИУ ВШЭ [online]. [cit. 2023-23-12]. <http://lingconlab.ru/khislavichi/>
- РЫКО Анастасия, СПИРИЧЕВА Маргарита, 2022, Степень сохранности диалектных черт у представителей разных поколений (Хиславичский район Смоленской области), *Вестник РГГУ. Серия «Литературоведение. Языкознание. Культурология»* 5/2022, 121–141.
- САБАДОШ Іван, 2008, *Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району*, Ужгород.

- СЕРОЧУК Ежи, 2021, *Говор — речь устного сообщества*, [В:] *Исследования по славянской диалектологии* 23, *Памяти Людмилы Эдуардовны Калнынь* (отв. ред. Серии А.Ф. Журавлев, отв. ред. Выпуска М.М. Алексеева, М.Н. Толстая), Москва, 37–52. DOI 10.31168/2618-8589.2021.23.03
- СКРИПНИК Лариса, 1973, *Фразеологія української мови*, Київ.
- СПЗБ – *Слоўнік беларускіх гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча*, 1979–1986, Мацкевіч Ю.Ф., Грынавецкене А.І., Рамановіч Я.М. (рэд.), т. 1–5, Мінск.
- СТОЙКОВ Стойко, 1993, *Българска диалектология*, София.
- СТРУГАНЕЦЬ Любоп et al., 2018, *Слово у лексико-семантичній системі*, [В:], *Лексика на перетині наукових парадигм* (ред. Л. Струганець), Тернопіль, 6–21.
- СТУПІНСЬКА Галина, БИТКІВСЬКА Яна, 2013, *Фразеологічний словник лемківських говірок*, Тернопіль.
- Телеканал Sirius, 2018 — *Село Буківцьово зачаровує*, [online]. [цит. 2024-03-24] <https://www.youtube.com/watch?v=LNbHJ6XEXrE>
- ТУРЧИН Євгенія, 2011, *Словник села Тилич на Лемківщині*, Львів.
- УЖЧЕНКО Віктор, 2003, *Східноукраїнська фразеологія*, Луганськ.
- УЖЧЕНКО Віктор, УЖЧЕНКО Дмитро, 2013, *Фразеологічний словник східнослов'янських і степових говірок Донбасу*, Луганськ.
- УЖЧЕНКО Дмитро, 2000, *Семантика українських зоофразеологізмів в етнокультурному висвітленні*: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук, Луганськ.
- УЖЧЕНКО Дмитро, 2008, *Фразеологічна варіантність у східнослов'янських говірках*, *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова* 3/2, Київ, 191–199.
- ФСУМ – *Фразеологічний словник української мови: у 2-х кн.*, Білоноженко Віра та ін. (уклад.), 1993, Київ.
- ХАРЛАМОВА Марина, 2014, *Константы народной речеымысли и их лексикографическая интерпретация*, Омск.
- ХЕНТШЕЛЬ Герд, 2013, *Белорусский, русский и белорусско-русская смешанная речь*, *Вопросы языкознания* 1, 53–76.
- ХЕНТШЕЛЬ Герд, 2017, *Одиннадцать вопросов и ответов по поводу белорусской «трасянки»*, *Русский язык в научном освещении* 33/1/2017, 209–250.
- ЦАРЬОВА Ірина, 2020, *Сучасний український юридичний текст: лексико-дериваційна структура*, Дніпро. https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5153/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%A6%D0%B0%D1%80%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf?fbclid=IwAR1IGA_Zm4WMDXmd7Ctgc3_OcbP1TYGwI-WjSI_ec0GmkSwQa3oWgKVScA
- ЦАРЬОВА Ірина, 2022, *Актуальність створення мотиваційного словника юридичної лексики*, *Pomiędzy. Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe* 7/2022, 49–57. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/pomi/7/pomi705.pdf>
- ЦИМБАЛІ Наталія, 2008, *Мотиваційний словник будівельної лексики української мови: концепція створення*, *Вісник: Проблеми української термінології* 620/2008, Львів, 139–144.

- ЦИМБАЛ Наталія, 2014, Мотиваційний термінологічний словник як лексикографічний тип, *Лінгвістичні дослідження* 38/2014, 230–237. http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnru_lingv_2014_38_37
- ЦІТОЎ Віктар, 1989, Этнічная тэрыторыя, *Этнаграфія Беларусі: Энцыклапедыя*, Менск, 549–550.
- ЧАБАНЕНКО Віктор, 2001, *Фразеологічний словник говірок Нижньої Наддніпряни*, Запоріжжя.
- ЧИКУТ Віта, 2008, З історії проекту „Словника українських говорів Закарпаття” І. Панькевича та М. Грицака, [В:] *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. пр.* 12, Ужгород, 55–57.
- ЧИКУТ Віта, 2009, *Наукові досягнення І. А. Панькевича і їх вплив на розвиток українознавчих лінгвістичних галузей*, Пряшів.
- ШМЕЛЕВ Дмитрий, 2002, *Избранные труды по русскому языку*, Москва, 60–71.
- ШЧЭРБІН Вячаслаў К., 2006, Кароткі нарыс навукова-педагагічнай і навукова-арганізацыйнай Дзейнасці доктара філалагічных навук, прафесара, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь у галіне навукі і тэхнікі Арнольда Яфімавіча Міхневіча, [У:] *Працы кафедры сучаснай беларускай мовы*, выпуск 5, Мінск, 10–31.
- ЯКИМ Мирослав, 2000, Іменникові фразеологізми бойківського говору (етнокультурний аспект), *Вісник Харківського університету* 491/2000, Харків, 309–313.
- ЯСТРЕМСЬКА Тетяна, 2008, *Традиційне гуцульське настукування*, Львів. <https://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/materials/documents/?newsid=1043>
- ЯСТРЕМСЬКА Тетяна, 2013а, Система дериватів із коренем **-кров-**: історичний та діалектний виміри, [В:], *Тимченківські наукові читання. 2: Історична лексикографія* (ред. Г. Дидик-Меуш), Львів, 90–102.
- ЯСТРЕМСЬКА Тетяна, 2013b, Лексема *верем* 'я в часовому та просторовому вимірах, [В:], *Мовні обрії: Збірник пам'яті Левка Полюги*, Львів (ред. О. Сімович), 213–229.
- ЯСТРЕМСЬКА Тетяна, 2015, Система дериватів із коренем **-верх-**: історичний та діалектний виміри, [В:], *Діалектологічні студії. 10: Традиції і новаторство* (ред. П. Гриценко, Н. Хобзей), Львів, 370–392.
- ЯСТРЕМСЬКА Тетяна, 2018а, Епідигматичний діалектний словник: ідея, концепція, засади, [В:], *Діалектологічні студії. 11: Слово – словник – корпус* (ред. П. Гриценко, Н. Хобзей), Львів, 273–301.
- ЯСТРЕМСЬКА Тетяна, 2018b, Система дериватів у контексті лексикографії, [В:] *IX Міжнародний конгрес українців. Мовознавство. До 100-річчя Національної академії наук України* (ред. Г. Скрипник), Київ, 588–599.
- ЯСТРЕМСЬКА Тетяна, 2021, *Моделювання українського діалектного простору: концепти верх / низ*, Львів. https://chtyvo.org.ua/authors/Yastremska_Tetiana/Modeliuvannia_ukrainskoho_dialektnoho_prostoru_kontsepty_verkh_nyz/

ABSTRAKTY – ABSTRACTS

I.

NEW ATLAS PROCESSING OF CZECH DIALECT MATERIAL

Dialect research has been conducted for more than 70 years at the Department of Dialectology of the Czech Language Institute of the Czech Academy of Sciences. The most significant so far was the nationwide research conducted half a century ago, on the basis of which the six-volume *Czech Linguistic Atlas* (1992–2011) was compiled. The need to record Czech dialects, process them with new scientific tools, and present these unique records in innovative forms led to the development of specialized software for collecting and organizing multimedia dialect data, for multilevel organization of dialect map material, and for generating dialect maps; they were used to create analytical and synthetic dialect maps of the four volumes of the *Atlas of Czech Dialects* (2022–2024).

Keywords: dialect research, dialect map, linguistic atlas, dialect geoportal

ON THE INTERNATIONAL PROJECT ON THE CREATION OF A WEB MAP OF CZECH COMMUNITIES ABROAD

This chapter introduces an international project aimed at creating an online map of Czech communities outside the Czech Republic—in the territories of the former USSR (Russia, Ukraine, Moldova, Kazakhstan), the former Yugoslavia, Romania, Poland, and several other European and American states (e.g., Paraguay). As an example, the author presents a pilot description of a lesser-known Czech dialect spoken in three villages in the Omsk Region with the analysis of approximately three-minute-long fragment of recording of its native speaker born in 1951 and additional materials connected with history and the present-day situation of this Czech community in Western Siberia.

Keywords: Czech communities abroad, sociolinguistic situation, disappearing dialect enclaves, interlingual interference, methodology of dialectological description

THE LOWER SORBIAN LEXICAL MATERIAL FROM THE AREA OF BAD MUSKAU IN LIGHT OF THE LANGUAGE ATLAS OF SILESIA BY ALFRED ZARĘBA

The present paper draws attention to the fact that it is worthwhile to use the *Language Atlas of Silesia* by Alfred Zaręba (section 1, Bad Muskau area) to extract the Lower Sorbian material so as to make it accessible to researchers of Lusatian and Slavic dialects. We believe that

the atlas contains linguistic data not confirmed in the *Sorbischer Sprachatlas* (vols. 1-15, Bautzen 1965–1996) and in Sorbian dialect studies, as well as language variants of forms recorded in that atlas. Implementing this publication proposal will be time-consuming, since the Lusatian entries in Zaręba's Atlas are given in a very complicated phonetic transcription. Lastly, it appears that they will have to be scanned.

Keywords: A. Zaręba, Language Atlas of Silesia, Lower Sorbian dialectology, Bad Muskau dialect

HISTORICAL DIALECTAL MATERIAL AS A TOOL FOR RESEARCH ON TRANSITIONAL CONTACT ZONES OF THE BALTIC-SLAVIC BORDERLAND

This chapter demonstrates the value of historical dialect lexis for the study of the lateral area of the Baltic-Slavic contact zone. The subject of the chapter is materials from the beginning of the twentieth century, which were not previously in the focus of researchers' attention. The authors of these materials are non-professional linguists, Wandalin Szukiewicz and Cezaria Baudouin de Courtenay-Ehrenkreutz-Jędrzejewiczowa. The analysis of the dialect lexis contained in their materials allows conclusions to be drawn about historical multilingualism and settlement processes in today's Belarusian-Lithuanian borderland and helps reconstruct the historical sociolinguistic situation in this area.

Keywords: border studies, language contacts, historical multilingualism, Baltic-Slavic borderland

EXACT AND CARTOGRAPHIC EXPRESSION OF THE DEGREE OF CASE SYNCRETISM

The aim of this chapter is to propose a methodology for the precise expression of the degree of case syncretism, based on an analysis of the development of substantive declension in East Slovak dialects. Using the obtained data, the degree of case syncretism can be represented on dialect maps by means of the cartogram method in a GIS program. This methodology offers a quantitative expression of a qualitative phenomenon and its spatial representation in the form of maps. It is an application of mathematical and cartographic methodology in diachronic linguistics. We suppose that this methodology is applicable in the case of syncretism research in all inflected Slavic dialects and languages with case category.

Keywords: East Slovak dialects, case syncretism

BULGARIAN INTERACTIVE LINGUISTIC GEOGRAPHY

This article presents modern achievements in Bulgarian linguistic geography. It describes the potential of digital maps to provide a more detailed and dynamic presentation of linguistic phenomena. It concerns latest paper and digital maps of the Bulgarian dialects, made by the team of Bulgarian dialectology at the Institute of the Bulgarian Language "Prof. Lyubomir Andreychin" at the BAS: "Interactive map of the dialect division of the Bulgarian language",

“Map of the Bulgarian language in a new place in the world”, as well as interactive products created under projects of the Section for Bulgarian Dialectology and Linguistic Geography: “Linguographic study of the Bulgarian and European dialect lexis” and “Interactive culinary map of the Bulgarian language territory”.

Keywords: Bulgarian dialects, linguistic geography, digital maps, dialect vocabulary

A PILOT PROJECT OF AN INTERACTIVE ATLAS OF THE RUSYN DIALECTS

This chapter introduces Bumbariška, a pilot version of an interactive dialectological atlas of the Rusyn language. Using the open-source JavaScript library Leaflet, we have developed an online map illustrating phonological variation in the final consonants of third-person present-tense verb forms across Rusyn dialects (-*t*, -*t'* and - $\emptyset$). Integrating data from existing dialectological publications allowed us to note some lesser-known phenomena, such as the distinction between athematic verbs and other verb classes. The project has the potential to enhance Rusyn dialectological research, particularly as a tool for comparing and contrasting existing dialectological data.

Keywords: Rusyn language, East Slavic dialectology, interactive atlas

II.

CREATING A DIALECTAL CORPUS AND THE PROBLEM OF NON-NORMATIVE SPOKEN DATA

This chapter discusses the issue of archiving the spoken language of rural residents as an electronic dialect corpus. The remarks result from working on creating the first electronic dialectal corpus in Poland (Korpus Spiski). The methodology used in this study can be applied more widely. The main part of the text focuses on a method of transcribing dialectal spoken data.

Creating a dialect corpus requires adapting IT tools to handle non-standard spoken data. Employing a normalized notation makes the corpus accessible to a wide range of users. Archiving the language of rural residents in the form of a corpus has many advantages, e.g. it documents the current situation of a given dialect and it can be a resource for various studies.

Keywords: corpus, spoken language, Spisz dialect, annotation

POSSIBILITIES OF DIALECT LEXICOGRAPHY IN LIGHT OF CORPUS STUDIES

The lexicographic documentation of Greater Poland dialects remains insufficient. An attempt has been made at the Dialectological Laboratory of the Adam Mickiewicz University in Poznań to fill this gap. The emerging regional dialect dictionaries are preceded by field research conducted with lexicographic purpose.

This chapter incorporates material from several localities, including up to 200 hours of recordings from a single site featuring conversations with nearly 50 individuals from different generations. The corpus compiled on the basis of these recordings currently includes 650 000 wordforms from Bukówiec Górny (district of Leszno), 88 750 wordforms from Dąbrówka Wlkp. (Świebodzin district).

The chapter shows the possibilities offered by the material collected by computer in contemporary dialect lexicography—mainly the tracking of dialect development processes and the availability of their inclusion in the dictionary.

Keywords: dialect, dialect corpus, dialect lexicography

CORPUS OF THE RUSSIAN DIALECT SPOKEN IN KHLIVICHY DISTRICT: COLLECTION OF SPOKEN TEXTS AND RECORDINGS

The chapter explores the development and dynamics of the Khlivichi dialect, a part of the Western group of South Russian dialects. The study uses a morphologically tagged corpus to analyze the linguistic features of the Khlivichi dialect, with a specific focus on the degree of Russification. The analysis involves constructing “morphological profiles” for dialect speakers, illustrating the variation of morphological markers in individual idiolects. The results obtained indicate the existence of different groups of dialect profiles, ranging from “fully Belarusian” to “mostly Russian.” The “fully Belarusian” profiles belong to the older generation and exhibit minimal Russification, whereas younger speakers display varying degrees of Russification, with differences observed even within the same age group. Additionally, the study identifies less stable traits that undergo Russification first.

Keywords: Russian Dialect Corpora, Russian-Belarusian dialects, morphological variation, dialect dynamics, language change, language contact

THE *DIALEKT* CORPUS, *MAPKA* APPLICATION AND OTHER TOOLS FOR THE PUBLIC

The Institute of the Czech National Corpus FF UK has created corpora of spoken language—ORAL and ORTOFON, which are suitable for searching linguistic phenomena and studying contemporary spoken Czech. The *DIALEKT* corpus (now in its second version) specializes in dialects and is the focus of this article. The dialect corpus has a two-level transcription (dialectological and orthographic transcription) and rich sociolinguistic parameters also used for the creation of subcorpora. As a complement to the above-mentioned corpora, the *Map* application (now in its second version) has been created, where sample speech cards with audio recordings and transcriptions from the *DIALEKT*, ORAL and ORTOFON corpora are available; in addition, the *Map* application offers other useful functions. Another important addition to the *DIALEKT* corpus for the public, the Archive of Differential Vowels of the Czech Language, has also been created. These corpora and applied outputs are used by the professional and non-professional public and for teaching in various types of schools.

Keywords: Czech dialects, dialect corpus, map application, dialect sounds

III.

THE RARE LEXIS IN GREATER POLAND REGIONAL DICTIONARIES

This article examines words that are rarely documented in contemporary field research in Greater Poland and that have been introduced as dictionary entries in the series of Greater Poland Regional Dictionaries (WSR). The author indicates several groups of lexemes that belong to the discussed group; the most important are obsolete words and/or words entering the lexical system, derailed forms. The cited material was obtained and described in accordance with the principles adopted by the Dialectological Laboratory of Adam Mickiewicz University in Poznań.

Keywords: lexis, dialect, dictionary, rare words

THE REPRESENTATION OF POSITIONAL VARIANTS OF THE PHONEME /j/ IN THE DICTIONARY OF SLOVAK DIALECTS

In transcribing dialect utterances, a phonetic representation is generally employed because the orthographic systems of standard languages often lack the means to adequately render the full range of pronunciation nuances and phonotactic assimilation processes inherent in a dialect's phonological system. The same principle was employed in creating the Dictionary of Slovak Dialects (1994–), in which the entry word is listed in the standard or a standardized form, while the examples are given in phonetic transcription. Based on this principle, the phoneme /j/ in every position after a consonant, except on a morpheme boundary (e.g., *zjest'* 'to eat.PF'), it is transcribed as its positional variant *j̣*, which for simplicity's sake is written with *i*. Since front diphthongs are also written with a combination of *i* + V, there is graphic merging of the combinations C + *j* + V and C + front diphthong in which the important phonological distinction is largely obscured (often neutralized on the surface but pointing to a different phonological development) obscured. The chapter critiques this approach, giving an analysis of three groups of examples relating to this type of transcription. Additionally, we deal with the fact that this practice frequently clashes with relevant theoretical works, and also can lead to obscuring coherence between Slovak and other Slavic languages and within Slovak itself.

Key words: Slovak language, Slovak dialectology, dialectological lexicography

THE CONCEPTS OF *TOP* AND *BOTTOM*: THE SEARCH FOR A LEXICOGRAPHIC MODEL

This article focuses on lexicographic models tested for concept representation. Using the concepts of 'top' and 'bottom' as examples, this article presents the results of an investigation into lexicographic modeling of linguistic units that verbalize these concepts in Ukrainian dialects and historical written records. At different stages of the study of concepts, fragments of motivational and epigrammatic dialect dictionaries were compiled on the basis of structural and semantic analysis, covering three aspects: derivational, motivational, and semantic. As a result, the lexical and semantic modelling of concepts (from meaning to word) within

semantic fields is proposed. The corpus of sources includes dialectal and ethnographic texts, dictionaries, regional atlases and recordings of dialectal speech of Ukrainian language speakers. Thus, their use allowed to reveal the spatial behaviour of dialectal units, as well as historical dictionaries that allowed us to trace the dynamics.

Keywords: Ukrainian dialects, concept, lexicographic model, dialect dictionary, semantics

INFORMATIVENESS OF AUTO-COMMENTING BY DIALECT SPEAKERS IN THE RESEARCH OF PHRASEOLOGICAL UNITS

This article substantiates the expediency and prospects of a methodology for recording phraseological units through auto-commenting by dialect speakers on the meanings of suggested words—the components of phraseological units. Based on the material of collections of dialect speech and expeditionary records, it has been observed that the texts-comments reveal the natural use of phraseological units in a non-repeating act of language formation. The suggested methodology for recording and analysing the phraseology of dialects will make it possible to fill the empirical base of the language faster and more completely, to study the area distribution and variation of speech units.

Keywords: phraseological unit, dialectal speech, dialect, text, auto-commenting

LEXICAL DATABASE OF THE SOUTH CARPATHIAN DIALECTS BASED ON IVAN PANKEVYCH'S MATERIALS: CRAETION AND PERSPECTIVES

This chapter presents, the *Lexical Database of South Carpathian Dialects Based on Ivan Pankevych's Materials*. It is a digitized card index to the intended dictionary of Ukrainian South Carpathian dialects, compiled by Ivan Pankevych and his collaborators in the period from early 1920s to early 1960s. Basic facts about the materials and their history are mentioned. The options for searching and filtering lexical material are described in detail. Finally, the perspectives of further possible processing and use are discussed.

Keywords: dialectology, lexicography, South Carpathian dialects, Rusyn, Ukrainian

IV.

THE INTERNET AS A MEANS OF POPULARIZING THE DIALECT – THE DIALECT AS A TOOL OF POPULARIZING THE REGION (TĚŠÍN SILESIA)

The fascination with the Czech part of Těšín Silesia has always been typical for the local Polish minority. However, in recent years we have also observed an increase in local patriotism among the young and middle generation of the local Czech (majority) population. The interest in their native region, its past or present specifics—especially in the field of culture and language communication—is reflected not only in literary works (see the award-winning

documentary novels by Karin Lednická), but mainly in the online environment. Pupils or graduates of local schools with Czech as the language of instruction, who until recently had been ashamed of the dialect, are now beginning to understand this code as part of the domestic mainstream culture. The present chapter focuses on the forms of dialect promotion—using internet and mobile applications (quizzes, vlogs, chats, videos, etc.), as well as the genre and thematic diversity of published texts, and their formal adaptation (graphic, spelling).

Keywords: Czech part of Těšín Silesia, dialect, online environment, communication

PRESERVING AND DEVELOPING THE PODLACHIAN LANGUAGE IN THE INTERNET ENVIRONMENT: A STUDY OF LANGUAGE USE AND STRATEGIES

Abstract: This chapter is concerned with the linguistic characteristics of the emerging Podlachian language in Poland, examining its digital use and strategies for preservation in face of challenges from globalization and the dominance of Polish. The Podlachian language roughly pertains to East Slavic regional varieties between the rivers Bug and Narew in Podlasie and has found a new lifeline through the Internet. The study assesses recent attempts to codify and record the language online, exploring the efficacy of these methods. It scrutinizes online language patterns, including chat groups, dictionaries, e-books, and audiovisual materials, comparing them with traditional sources. The article emphasizes fostering linguistic identity among Podlachian speakers in the online environment. The findings contribute insights into how regional languages adapt in the digital era, offering recommendations for sustaining Podlachian language vitality and visibility online.

Keywords: Podlachian language, micro-languages, dialect preservation, regional languages, language revitalization, Internet

THE FATE OF BELARUSIAN DIALECTS IN THE PROJECTION OF ZENON KLEMENSIEWICZ'S CLASSIFICATION AND THE EDUCATIONAL PROCESS

For the majority of citizens of Belarus, the Belarusian language is not a tool that performs the full range of functions in everyday communication. It would be worth seriously assessing the linguistic situation of diglossia, comparing the accepted varieties of the Belarusian language with the structures of other national languages in order to evaluate sociolinguistic errors, and perceive them not as a defeat, but perhaps as a new strategy for restoring the full communicative and educational effectiveness of the Belarusian language and achieving status national and native language.

Keywords: model of classification of language variants, dialect development, migration and educational process

V.

DIGITAL PROCESSING OF MACEDONIAN DIALECT MATERIAL AT THE „BOŽIDAR VIDOESKI“ RESEARCH CENTER FOR AREAL LINGUISTICS AT MANU

One of the activities at the Research Center for Areal Linguistics „Bozhidar Vidoeski“ at Macedonian Academy of Sciences and Arts is the digitalisation of the Macedonian linguistic material, which resulted in a larger digital database of resources for the research of the Macedonian language (<http://drmj.manu.edu.mk>). The aim of this study is to show the activities related to the digital processing of the Macedonian dialect data (<http://dijalekti.manu.edu.mk>), which in the digital resource base is represented by: numerous monographs, collective works, questionnaires, texts, maps, etc. from Macedonian dialects; digital dictionary and digital atlas of the Macedonian dialects (according to the materials collected for the project of *The Slavic Linguistic Atlas*); digital maps of Macedonian dialects (digital collection of texts and audio files from 20th century and a digital map for the contemporary state of the Macedonian dialects). The digital database of the Macedonian dialects enables easier access for researchers and, also, contributes to the affirmation of the Macedonian language and its dialects to the wider public.

Keywords: digital processing, dialect data, Macedonian language

SERBIAN DIALECTS IN THE DIGITAL AGE: PRESENT AND FUTURE PRACTICES

The chapter presents our approach to the retrodigitization of various dialectal sources including handwritten materials (such as paper slips and questionnaires) and printed editions (dictionaries, monographs, articles, and dialectal texts). Different types of dialectal material require individual approaches to retrodigitization, carefully adjusted to cater to the needs of each specific material. The chapter will describe steps taken in the process of retrodigitization, as well as the challenges we have faced and solutions we have come up with.

Keywords: retrodigitization, dialectal material, dialectology, Serbian language

VI.

USING MACHINE LEARNING FOR AUTOMATIC DIALECT DETECTION. NEW METHODS IN CZECH DIALECTOLOGY

This chapter explores machine learning applications in Czech dialectology, focusing specifically in the automatic detection of Czech language dialects. The detector is being developed in the project ‘Language Memory of the Regions of the Czech Republic’ through collaboration amongst dialectology, machine learning, and geoinformatics experts. This software utilizes machine learning methods to identify dialects from audio recordings, drawing from the Archive of Dialect Audio Recordings. The chapter details the archive’s history, cataloging, and

recorded language diversity, showcasing the software's effectiveness in dialect recognition. Results demonstrate substantial improvements over conventional i-vector systems, indicating the promising role of machine learning in Czech dialectology and applied linguistics.

Keywords: applied dialectology, archive of dialect audio recordings, automatic dialect detector, automatic speech recognition

JMENNÝ REJSTŘÍK

Agafonkin, Volodymyr: 97

Akudovich, Valancin: 244

Ali, Ahmed: 301

Androutopoulos, Jannis: 247

Arlou, Uladzimir: 244

Arzu, Altugan: 250

Babkou, Ihor: 244

Bajčetić, Lenka: 283, 289

Balhar, Jan: 17, 155, 156, 157, 230

Banaščuk, Ľukaš: 249, 252

Bańko, Mirosław: 107

Barszczewska, Nina: 140

Baudouin de Courtenay-Ehrenkreutz-Jędrzejewiczowa, Cezaria: 55, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66

Bednarczuk, Leszek: 57

Beex, A. A. (Louis): 301

Bělič, Jaromír: 16, 159, 230

Bernini, Andrea: 241, 242

Bieś, Krystian: 247, 248

Bilský, Jozef: 69, 72, 75, 78, 80, 81, 82

Bogoczová, Irena: 229, 231, 238, 239

Bojanić, Mihailo: 291

Borawski, Stanisław: 259, 260

Borciuch, Maria: 102

Borovik, Irena: 245

Bortliczek, Małgorzata: 231, 238, 239

Boudovskaia, Elena: 99

Bowers, Jack: 284

Brandys, Szymon Piotr: 238, 240

Brenszejn, Michał: 56

Bronikowska, Renata: 99

Buffa, Ferdinand: 74, 75, 76, 185

Caha, Pavel: 70, 82

Cechosz-Felczyk, Iwona: 99

Cope, Lida: 31

Crystal, David: 245, 250, 251

Csopey, László (Čopej, Vasyľ): 218, 224

Cygan, Stanisław: 171, 172

Čemerikić, Dimitrije: 286, 287, 289

Černý, Jiří: 70

Damova, Mariana: 92, 93

Daniel, Michael: 142, 152

Davidek, Kryštof: 31

Dehak, Najim: 302

Deng, Jiankang: 304

Dittmann, Robert: 31

Dolník, Juraj: 69

Dolnycká, Marta (Долницька, Марта): 218

Dorak-Wojanowska, Lilianna: 60

Dorosh, Lidia: 219

Dubisz, Stanisław: 124

Dudášová-Kriššáková, Júlia: 71, 79

Dulichenko, Alexandr (Дуличенко, Александр): 242, 243

Dvoekonko, Michaela: 219

Dvonč, Ladislav: 70

Dvornická, Ľubica: 79

Ejger, Heinrich: 59

Elezović, Gliša: 291

Engelking, Anna: 57

Etman, Asmaa: 301

- Faßke, Helmut: 51
 Fenyvesi, Anna: 246, 250, 251
 Ferrer, Luciana: 304
 Fijonik, Dorofiěj: 245
 Fodor, Anna: 299

 Garwol, Katarzyna: 247, 248
 Goláňová, Hana: 31, 153, 159, 163
 Gospodinova, Svilen: 92, 93
 Górski, Rafał Ludwik: 108
 Greń, Zbigniew: 171, 232
 Grézl, František: 304
 Grochola-Szczepanek, Helena: 107, 108, 110, 112
 Gruchmanowa, Monika: 46, 47, 48
 Grzenia, Jan: 231

Habijanec, Siniša: 179, 180, 184, 185
 Hakenová, Barbora: 34, 35
 Hanudel'ová, Zuzana (Ганудель, Зузана): 218, 225
 Harajda, Ivan: 224
 He, Kaiming: 244, 253, 304
 Hlobus, Adam: 244
 Hoffmannová, Jana: 231
 Hofierka, Jaroslav: 79
 Hojsak, Ołeksandr: 99
 Hrabal, Bohumil: 244

 Chochol, Martin: 70, 79
 Chudy, Michalina: 176

 Ilić, Velibor: 291
 Illič-Svityč, Vladislav M.: 180
 Ireinová, Martina: 15, 21, 23, 24, 25
 Ivić, Pavle: 285
 Issa, Tozun: 250

 Jacko, Jozef: 184
 Jagić, Vatroslav: 217
 Jakubica, Mikławš: 46, 51
 Jandová, Eva: 231
 Jankowiak, Mirosław: 11, 12, 59, 140

 Jayram, A. K. V. Sai: 302
 Jeníček, Tomáš: 219
 Jiang, Bing: 304
 Jóna, Eugen: 181, 234
 Joyce, James: 244

Kamińska, Maria: 171
 Kania, Marta: 171
 Karadžić, Vuk St.: 289, 291
 Karafiát, Martin: 27, 297
 Karaš, Halina: 124
 Karlík, Petr: 156, 159
 Karpíšek, Vratislav: 241
 Kaš, Józef: 60, 67, 169, 172, 253
 Kellner, Adolf: 230
 Kieraš, Witold: 119
 Klemensiewicz, Zenon: 259, 260, 261
 Klíma, Stanislav: 33
 Kloferová, Stanislava: 18, 20
 Kloss, Heinz: 141, 246
 Kłosińska, Anna: 107
 Kobus, Justyna: 167, 171, 172, 173, 176
 Kochetov, Alexei: 142
 Komárek, Miroslav: 184
 Konczewska, Katarzyna: 55, 56, 58, 59
 Konečný, Jakub: 245
 Koniček, Jakub: 15, 25
 Konieczka, Julia: 171
 Kopřivová, Marie: 31
 Koptjevskaja-Tamm, Maria: 55
 Kosińska, Martyna: 171
 Köster, Olaf: 297
 Kotulič, Izidor: 183, 186, 187, 188
 Kováčová, Viera: 71, 72, 78, 79
 Krajčovič, Rudolf: 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 184, 186, 187
 Král', Ábel: 182
 Králík, Ľubor: 189
 Kramer, Mark M.: 304
 Krupa, Marta: 47
 Kucharzyk, Renata: 230, 232
 Kupka, Karel: 159

Kurek, Halina: 172
Kurimský, Andrej: 218, 219
Kwiatkowska, Łucja: 175

Labocha, Janina: 107
Lamprecht, Arnošt: 37, 157
Lehr-Splawiński, Tadeusz: 260
Leška, Oldřich: 219
Lewaszkiewicz, Tadeusz: 45, 47, 51
Louw, P. Eric: 250
Lukin, Dmitrij: 219

Łaczkowska, Oliwia: 175
Łakomy, Aleksandra: 176

Majchrowska, Justyna: 231
Maksimjuk, Halina: 254
Maksymiuk, Aleksander: 242, 243, 248
Maksymiuk, Jan: 242, 243, 245, 246, 247, 248, 253, 254

Malepszak, Stanisław: 47
Manolessou, Io: 285
Markuš, Alexandr: 224
Martínez, David: 302, 305

Matejka, Pavel: 304
Medviď, Konstantin: 218
Metcalf, Calvin: 97
Mętrak, Maciej: 232
Mětšk, Frido: 46
Michalek, Józef: 234
Michalik, Jan: 234, 238
Minc, Zuzanna: 174

Modiano, Patrick: 244
Múcsková, Gabriela: 6, 184, 186, 188
Mušinka, Mikuláš: 218
Müllerová, Olga: 231

Nachlingerová, Kristýna: 163
Nitsch, Kazimierz: 46, 51, 125, 135
Nolan, Francis: 297
Nowak, Henryk: 46, 128

Olesch, Reinhold: 46, 47
Osowski, Błażej: 232, 248
Ožóg, Kazimierz: 172

Palkovič, Konštantín: 71, 186
Panasiuk, Igor: 59
Pauliny, Eugen: 76, 181, 184, 185, 186, 187
Peciar, Štefan: 181, 182, 189
Pelcowa, Halina: 171, 172
Pellegrino, François: 302
Perdih, Andrej: 289
Petrovič, Snežana (Петровић, Снежана): 283, 289
Petrovič-Savič, Mirjana: 283
Pęzik, Piotr: 108, 109
Pietruczuk, Jan: 253
Plchot, Oldřich: 27, 297
Poljakov, Dmitrij: 34
Popowska-Taborska, Hanna: 46, 47
Pravda, Ján: 80
Prensky, Marc: 247
Przybylska, Renata: 107

Raaf, Manuel: 284
Razanau, Ales: 244
Reichan, Jerzy: 124
Rešetar, Milan: 217
Rieger, Janusz (Рієр, Януш): 99, 100
Ripka, Ivor: 71, 79, 183, 184
Rozboudová, Lenka: 245
Ruščák, František: 71, 72

Sabol, Ján: 69, 181
Sačko, Zoja: 245
Safarewicz, Jan: 57
Sallabank, Julia: 245
Semjanová, Miloslava: 72
Schuster-Šewc, Heinz: 47
Schwarz, Petr: 302

- Sierociuk, Jerzy (Серочук, Ежи): 123, 125, 127, 131, 135, 168, 169, 170, 171, 172
- Singer, Elliot: 302
- Skorvid, Sergej: 31, 34, 35, 41
- Skwarska, Karolína: 219
- Smulkowa, Elżbieta: 57
- Snyder, David: 302
- Sobierajski, Zenon: 47, 125, 126, 127, 128, 129
- Sochacki, Tomasz: 235
- Sokolová, Miloslava: 69
- Spinková, Stanislava: 16, 25
- Stachowiak, Maria: 174
- Stachvijuk Viktor: 245
- Stanislav, Ján: 76, 184, 186
- Stieber, Zdzisław: 46, 47, 99, 100
- Stöckle, Philip: 284
- Strypskyj, Hiador: 224
- Stupňánek, Bronislav: 16, 25
- Susza, Andrzej: 234
- Szczepankowska, Irena: 171
- Szmrecsanyi, Benedikt: 55
- Szultka, Zygmunt: 45
- Šatava, Leoš: 250
- Šembera, Alois Vojtěch: 38
- Šewc, Hinc: 47
- Šimečková, Marta: 27, 163, 297, 298, 299
- Šišková, Růžena: 11, 218, 219
- Šopor, Michal: 232, 240
- Španović, Ana: 283
- Štolc, Jozef: 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 183, 185, 186, 187
- Talko-Hryncewicz, Julian: 56
- Taras, Bożena: 231
- Temer, Šimon: 15
- Torres-Carrasquillo, Pedro A.: 301
- Tosco, Mauro: 246
- Trivunac, Rastislava: 291
- Trudgill, Peter: 246
- Tulloch, Shelley: 242
- Urbańczyk, Stanisław: 54, 260
- Utěšený, Slavomír: 16
- Vachek, Josef: 181
- Valk, Jörgen: 304
- Vašíček, Michal: 11, 12, 99, 100, 102, 217, 219, 220, 224, 225, 243
- Vašíčková, Darja (Вашичкова, Дарья): 219, 225
- Vondrák, Václav: 217
- Vondráková, Alena: 16, 25
- von Waldenfels, Ruprecht: 38, 40, 70, 71, 108, 158, 241, 246, 248, 254
- Voráč, Jaroslav: 16
- Voženilek, Vít: 15, 24
- Vrublevski, Mikołaj (Wróblewski, Mikołaj): 245, 253
- Vujičić, Miloš: 291
- Wacławičová, Martina: 163
- Wagner, Agnieszka: 108
- Wälchli, Bernhard: 55
- Wałaska, Izabela: 240
- Watt, Dominic: 297
- Wilkošz, Krystyna: 170, 171, 175, 176
- Woliński, Marcin: 119
- Wołowska, Katarzyna: 231, 232
- Woźniak, Kazimierz: 124
- Woźniak, Michał: 108, 110, 112
- Wyderka, Bogusław: 241
- Wyrwas, Katarzyna: 231
- Zagórski, Zygmunt: 47, 171
- Zaręba, Alfred: 45, 47, 48, 49, 51, 52
- Zdaniukiewicz, Alojzy: 57
- Zilynskyj, Orest: 218
- Zissman, Marc A.: 301, 302
- Zlatanović, Momčilo: 291
- Żołądkiewicz, Mikołaj: 174, 175
- Žigo, Pavol: 70, 71, 73, 75, 81

Аванесов, Рубен (Аванесаў, Рубэн): 67, 142, 277

Антонова-Василева, Лучия: 86, 91

Аркушин, Григорій: 207

Бабич, Надія: 205

Балан, Александър: 85

Балецкий, Эмиль: 99

Битківська, Яна: 207

Блинова, Ольга: 194

Божков, Рангел: 85

Бояджиев, Тодор: 85

Быкова, Гульчера: 59

Вархол, Надія: 207

Василева, Лиляна: 86, 91

Венжинович, Наталія: 205, 206

Верхратский, Иван: 99, 224

Видоески, Божидар: 273, 275, 276, 279

Врабель, Михайло (Vrabeľ, Mychajlo): 224

Гаравалова, Илияна: 91

Герд, Александр: 137

Гнатюк, Володимир (Hnat'uk, Volodymyr): 218, 224

Головацкий, Яков (Holovackyj, Jakov): 218, 224

Горпинич, Володимир: 192

Грицак, Микола (Hrycak, Mykola): 193, 219, 225

Гриценко, Павло: 196, 214, 218

Гуйванюк, Ніна: 209

Демський, Мар'ян: 205

Дзездзелівський, Йосип (Dzendzelivskyj, Josyp): 206, 217, 218, 225

Доброльожа, Галина: 207

Дрвошанов, Васил: 276

Дурново, Николай: 139

Дюлгерова-Узунова, Кремена: 91

Запрудскі, Сяргей: 263

Захарова, Капитолина: 139

Зілінський, Іван: 99

Иванов, Йордан: 85, 286

Ивановић, Ненад: 286

Івченко, Анатолій: 207

Јанкулоски, Давор: 273

Казакова, Полина: 142

Калинич, Томаш: 97, 99

Карпіловська, Євгенія: 191, 194

Карский, Евфимий: 139

Керемидчиева, Славка: 86, 89, 90

Кірілкова, Наталія: 207

Коваленко, Наталія: 205, 206, 207, 208

Конер, Дарья: 142

Котева, Маргарита: 85, 86, 89, 90

Кочев, Иван: 85

Кочева, Ана: 86, 88, 89, 90, 91

Кочерган, Михайло: 192

Кур'ян, Інэса: 257

Лаброска, Веселинка: 276

Лавер, Василь: 205, 206

Латта, Василь: 97, 98, 100, 101, 102, 225

Лизанець, Петро: 99

Лукашанец, Аляксандр: 265

Марковиќ, Марјан: 273

Мацюк, Зоряна: 205, 207

Мельнікава, Ларыса: 265

Миголинець, Ольга: 99, 102, 206

Миленковска, Соња: 273

Милетич, Любомир: 85

Милорадовић, Софија: 285

Мирчев, Кирил: 85

Міхневіч, Арнольд: 264

Младенов, Максим: 85

Младенов, Стефан: 85

Назарова, Тетяна: 99
 Невачи, Мануела: 91
 Нешименко, Галина: 258, 261, 262
 Николаев, Сергей: 99, 225

 Олійник, Мирослава: 205, 206
 Орлова, Варвара: 139

 Павлик, Вікторія: 102
 Павлюк, Микола: 99, 214
 Панчевска, Ангелина: 273
 Панькевич, Іван (Paŋkevych, Ivan): 11,
 99, 100, 102, 103, 217, 218, 219, 222,
 224, 225
 Пеев, Коста: 276
 Перехвальская, Елена: 141
 Пискач, Ольга: 99, 102
 Попова, Татьяна: 98, 100, 102

 Радева, Василка: 85
 Реметић, Слободан: 285
 Робчук, Іван: 99, 214
 Романски, Стоян: 85
 Руснак, Наталія: 213
 Рыко, Анастасия (Ryko, Anastasiia): 137,
 142

 Сабадощ, Іван: 225
 Сараманду, Николае: 91
 Серочук, Ежи: 131
 Скрипник, Лариса: 205
 Слав, Кристіян: 39, 89, 92
 Соколов, Николай: 139
 Спиричева, Маргарита: 142
 Стойков, Стойко: 85

Струганець, Любов: 192
 Ступінська, Галина: 207

 Тодоров, Цветан: 85
 Толстая, Марфа: 99, 225
 Турчин, Євгенія: 99

 Ужченко, Віктор: 205, 207
 Ужченко, Дмитро: 206, 207
 Ушаков, Дмитрій: 139
 Ушева, Катерина: 91

 Халил-Константинова, Ализа: 89
 Харламова, Марина: 34
 Хентшель, Герд: 141
 Холиолчев, Христо: 85

 Царьова, Ірина: 192, 194
 Цимбал, Наталія: 194
 Цітоў, Віктар: 140
 Цонев, Беню: 85

 Чабаненко, Віктор: 207
 Чикут, Віта (Čykut, Vita): 218

 Шклифов, Благой: 85
 Шмелев, Дмитрий: 192
 Шчэрбін, Вячаслаў: 264

 Яким, Мирослав: 205
 Яненка, Наталля: 263
 Ястремська, Тетяна (Yastremska, Tetia-
 na): 191, 192, 193, 194, 195, 196,
 201

Řídí Ediční rada Slovanského ústavu AV ČR, v. v. i., ve složení
Václav Čermák, Helena Ulbrechtová, Petra Stankovska, Karolína Skwarska
ve spolupráci s vědeckým okruhem Ediční rady SLÚ
(Helena Bauerová, Irena Bogoczová, Jana Hoffmannová a Jan Vorel)

Slovanské dialekty v době digitálních technologií

Nářeční prameny a jejich současné zpracování

Vědečtí recenzenti:
Prof. dr hab. Michał Głuszkowski
Doc. Mgr. Gabriela Múcsková, Ph.D.

Sazba a obálka Pavel Tajčovský

Vydal Slovanský ústav AV ČR, v. v. i.
Tisk: PBtisk a.s., Příbram
Vydání první
350 stran
Praha 2025
ISBN 978-80-86420-99-8